This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

J 917

3186167544

J 917

J 917

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ZABAVNA KNJIŽNICA

MATICE HRVATSKE.

SVEZAK CXXXVII—CXXXVIII.

KUMIČIĆ:

OBITELJSKA TAJNA.

ZAGREB.
TISAK K. ALBRECHTA.
1891.

Digitized by Google

OBITELJSKA TAJNA.

KOMEDIJA U TRI ČINA.

NAPISAO

EVGENIJ KUMIČIĆ.

120802

ZAGREB.

NAKLADA «MATICE HRVATSKE».

1891.

Digitized by Google

Autorska prava, kao i pravo na prikazivanje ove komedije u javnih kazalištih, pridržava pisac u smislu zakona.

SLOVANSKÁ KNIHOVNA
3186167544

Digitized by Google

LICA.

Marko pl. **Maljanić.**

Bibijana, njegova žena.

Amalija, njihova kći.

Karolina, Markova sestra.

Zorka.

Dr. **Branko Adamić.**

Grof **Ivan Gradina.**

Barun **Savan.**

Luka Cibić, crkvenjak.

Marta, Karolinina sobarica.

Drugi se čin sbiva pet sati poslije prvoga, a treći pol sata poslije drugoga.

Čin se dogadja blizu Opatije.
Vrieme: sadašnjost.

Digitized by Google

Digitized by Google

OBITELJSKA TAJNA.

ČIN PRVI.

Soba u Karolininoj kući. Veoma liep namještaj. Vrata u sredini, desno i lievo občinstvu. Prozori lievo; na njih liepi zastori. Lievo do srednjih vrata žardinijera s cviećem, a desno etažera s knjigami. Lievo i desno stolovi, kanapeji i stolice. Na podu sagovi, na stienah slike.

PRIZOR PRVI.

MARTA i LUKA.

Marta,

pošto se zastor posve digao, udje s Lukom na srednja vrata, ironički:

Gospodine upravitelju, izvolite sjesti, izvolite! *(Pokaže mu stolicu u kutu, lievo.)* Presvietla će odmah amo. Izvolite sjesti, gospodine upra — — — upravitelju! . . . .

Luka.

Hvala, hvala vam, draga Marto!

Marta.

Vi ste, dragi Luka, velik prijatelj s gospodinom Markom.

Luka.

On se rado sa mnom razgovara. *(Tužno.)* Sve mi nešto pripovieda, a drago mu je, što ga slušam.

Digitized by Google

Marta.

On zna mnogo, on je veoma učen, kako kaže njegova barunica.

Luka.

Svi mi kažu, da je veoma učen, da ima sve knjige u malom prstu, no ja ipak ne vjerujem, da zna koliko naš gospodin župnik! Koliko gospodin kapelan, eto, to bih mogao nekako dopustiti!

Marta *nakloni mu se, ironički:*

Gle, imam pune ruke posla, pa se ovdje s vami razgovaram! Gospodine upravitelju, izvolite sjesti! *(Ode sredinom.)*

PRIZOR DRUGI.

LUKA, zatim ZORKA, zatim barun SAVAN.

Luka *ogleda se pozorištem, pa sjedne.*

Gle, kako je mekana ova stolica! *(Podpraši nos burmutom.)* Da sam ja pokojni vitez, ali živ, cieli bih dan ovdje sjedio, jest, uviek bih sjedio i! . . . . *(Opet podpraši nos, raskošno:)* Sada mi je nekako pri duši, kano da sam ja naš župnik.

Zorka

dotrči s lieva. Dok trči pozornicom na desno, ne opazi Luku, koji je prestrašeno ustao.

Tako mi srce kuca! On! Branko! On!? *(Nagne se na prozor, desno, te gleda van.)*

Luka *važno:*

Reć bi, da je nekoga vidjela i prepoznala.

Zorka *idući od desnoga prozora k desnim vratima.*

Sakrit ću se u vrtu! Sanjala sam, da će doći . . . . *(Stane, kad udje s desna barun Savan.)*

Digitized by Google

Savan *duboko se nakloni.*

Gospodjice, dobar dan! . . .

Zorka.

Dobar dan, barune.

Savan.

Gospodjice, vi ste nekamo htjeli . . .

Zorka.

Htjela sam u vrt.

Luka *za se:*

Pa što se to njega tiče, kamo je ona htjela!

Savan.

Dražestna gospodjice, bih li se smio usuditi, da vas upitam za vaše zlatno zdravlje, te da poljubim tu vašu prenježnu ručicu?

Zorka.

Hvala vam; ja sam posve zdrava. *(Ne da, da joj poljubi ruku.)*

Savan.

Vi ste veoma strogi, uprav nemilosrdni! Kad me tako nemilostivo, okrutno pogledate, srce me zazebe, srce, koje samo žudi . . .

Zorka.

Vi za stalno želite govoriti s mojom majkom. Majka će odmah amo.

Savan.

Moja je najveća želja, da se s vami porazgovorim . . .

Zorka.

Dragi Luka! . . .

Luka *naglo se oglasi.*

Molim! . . . .

Digitized by Google

Savan *okrene se i vidi Luku.*

Gospodjice, mi niesmo sami? . . .

Zorka.

Dragi Luka, potražite moju majku. *(Barunu:)* Gospodine barune . . . . *(Hoće da ide.)*

Savan.

Gospodjice, da mi vaša dobrota dozvoli, ja bih vam kazao iskreno . . . ja bih se usudio . . .

Zorka.

Što biste se usudili? . . .

Savan.

Već se odavna u mojem srcu . . .

Zorka.

Molim vas, kažite mojoj majci, što se već odavna u vašem srcu . . . . Moja bi se majka na vas razsrdila, kad bi znala, da tako sa mnom govorite. *(Nakloni mu se.)* Gospodine barune . . . . *(Ode desno.)*

Savan *gleda za Zorkom.*

Čudne li djevojke! . . . Veoma krasna, prekrasna!

Luka *barunu:*

I dobra i bogata! *(Gleda baruna, a barun njega.)* Bih li potražio presvietlu gospodju Karolinu? — A, molim vas, gdje je presvietla? — Što ste se zamislili? *(Hoće da podpraši nos burmutom, predomisli se, te uljudno ponudi barunu burmuta:)* Molim vas, poslužite se vi prvi! Ovo vam bistri i vid i pamet. — Molim, poslužite se, molim! . . .

Savan *gleda slučajno, zamisliv se, Lukinu burmuticu.*

Veoma krasna, prekrasna!

Digitized by Google

Luka.

Gle, kako vam se svidja moja burmutica! Ako želite, poklonit ću vam ju u spomen.

Savan.

Ha! ha! ha!

Luka.

Ha! ha! ha!

Savan *ozbiljno.*

Čemu se smijete?

Luka *osupnuto.*

A vi!?...

Savan.

Molim vas, tko ste vi?

Luka.

Ja sam Luka Cibić, sin pokojnoga Luke. Mislio sam, da me poznajete. Ja sam crkvenjak, znate zvonar, u ovom mjestu. Imam dosta dobru plaćicu, a i trava na groblju je moja.

Savan.

A što radite u ovoj kući?

Luka.

Kad nemam posla u sakristiji, dodjem amo, jer sam ja upravitelj posjeda presvietle Zorkine majke. Da, svi me u kući zovu: „gospodine upravitelju!“ Presvietla hoće, da me tako zovu, jer pripazim kadšto na težake u njezinom vrtu. O, liep je Karolinin posjed, sve od mora pa do briega, velik, jest, svega ukupno deset rali. Naša crkva ima samo šest rali. — Bih li potražio gospodju Karolinu, presvietlu?

Savan.

Je li već dugo, što je umro suprug presvietloj gospodji?

Digitized by Google

Luka.

Zar gospodin vitez? . . . Čekajte. — — — Njezin je presvietli, sada pokojni, vitez umro — koliko mi pamet zasieca — da, on je umro, kad sam se ja, *(smieši se sramežljivo)* kako možda znate, *(potrepta mu prijateljski rukom po ramenu)* htio ženiti. Pokojni presvietli velik je imutak ostavio, a sve će baštiniti njegova jedinica Zorka. O, vidio sam ja nešto! He, he, he! Nemojte tajiti! Vi ste se u nju smrtno zaljubili! Nekako bješe nosić digla, kad ste joj ono nešto govorili, ali za to ne treba očajavati, jer nikakvo drvo ne pada od prvog udarca. Kad sam ja bio mlad, kano što ste vi danas, meni je najdublje more bilo do koljena!

Savan.

Molim vas, javite presvietloj, da joj se želi pokloniti baron Savan.

Luka.

Gle, vi se zovete Savan, a ja Cibić! — Potražit ću presvietlu u vrtu, a vi se malko uztrpite. *(Za se, odlazeći:)* Ovaj ne misli čisto! *(Ode sredinom.)*

PRIZOR TREĆI.

SAVAN, zatim KAROLINA.

Savan *šeće zamišljeno.*

Samo da mi grof Gradina ne pomrsi računa! U petnaest dana svaki se dan barem dva puta prošetao od Opatije do ove ville. Nema sumnje: svidja mu se Zorka! Milijunaš, pa hoće da mi izpred nosa ugrabi par stotina hiljada! *(Stanka.)* Ne, Zorka me ne ljubi, no ja ipak ne očajavam. Puklo kud puklo, moje poznanstvo s njezinom majkom ne može mi nego koristiti.

Digitized by Google

Karolina *udje s desna, duboko se nakloniv barunu.*

Dobar dan, gospodine barune! Ja sam upravo nesretna, što ste me dugo čekali! Oprostite! . . .

Savan *duboko se nakloni i poljubi joj ruku.*

Presvietla gospodjo, ja ne znam, kako da zahvalim na vašoj dobroti. Vi ste toli ljubazni, da sam upravo zapanjen, očaran, te ne mogu da vam izrečem vruće osjećaje svoje najdublje harnosti . . . .

Karolina *pokaže mu rukom kanape.*

Molim, gospodine barune! . . .

Savan.

Hvala, presvietla gospodjo! *(Sjedne.)*

Karolina *sjedne.*

Gospodine barune, nešto ste mi neveseli.

Savan.

Presvietla gospodjo, ja vam se divim, vaš je pogled pronicav. Jest, ne mogu da budem veseo: tužna mi viest stigla od kuće . . . .

Karolina.

Vašoj „Stelli“ nije dakle bolje!?

Savan.

Dobio sam brzojavku, da se jako prehladila, da će poginuti. Ta me je viest porazila.

Karolina *ustane i duboko mu se nakloni.*

Molim . . . . izraz moje iskrene sućuti, gospodine barune! *(Sjedne.)*

Digitized by Google

Savan.

Neizmjerno ju ljubim. Lani sam s njom dobio drugu nagradu kod velikog utrkivanja u Beču. Moja je „Stella“ najčistije arapske krvi.

Karolina.

Gospodine barune, utješite se. *(Pritisne glavu rukama.)* Užasno me danas boli glava.

Savan *ustane i duboko joj se nakloni.*

Presvietla gospodjo, molim . . . . izraz moje preduboke sućuti! *(Sjedne.)* Da sam znao, da i danas tako užasno presvietlu boli glava, ja, za stalno, ne bih došao amo, da vas upitam, jeste li štogod odlučili. Ova me neizvjestnost grozno mori . . .

Karolina.

Gospodine barune, već vam rekoh, da mi je veoma milo, što ste naumili usrećiti moju jedinicu. Zorka je nježan cviet . . . .

Savan.

Neizmjerno ju ljubim!

Karolina *oborene glave.*

Ah, molim vas, ljubav! — Ljubav je bučna, a štovanje tiho. — Mene je udala majka za pokojnoga viteza Pristinića, a da me nije pitala: ljubim li ga? Ja i pokojni vitez živjeli smo u najljepšoj slozi, on obično na Rieci, a ja ponajviše u ovoj villi. — Gospodine barune, porazgovorit ću se sa svojim bratom. On je jutros došao iz Zagreba sa suprugom i kćerkom.

Savan.

Presvietla gospodjo, ako je vaš gospodin brat ljubazan kano . . . . *(Nakloni joj se.)*

Digitized by Google

Karolina.

Moj je brat predobar čovjek. *(Uzdahne.)* Da, predobar! Nekoliko je godina bio u državnoj službi, a kad je njegovoj ženi neki stric namro liep imutak, odrekao se službe. Moj brat nije sretan! *(Oborene glave.)* Sagriešila bih, kad bih samo jednu rieč kazala protiv njegove žene . . . . ali njezini nazori! . . .

Savan.

Presvietla gospodjo, jeste li zavirili u srce svoje jedinice? Ja ne znam, što misli gospodjica Zorka.

Karolina.

Moj bi jezik zaniemio, kad bih htjela govoriti o takvih stvarih sa svojim djetetom! Zna li Zorka, što je ljubav? Još nije godina danâ, što je došla iz zavoda, gdje je bila deset godina, kano u zatvoru. Samo kadšto, svake druge godine, došla bi mi iz Zagreba kući, na Rieku.

Savan.

Presvietla gospodjo! . . . *(Ustane, kano da hoće otići.)*

Karolina.

Zar već idete, gospodine barune? *(Ustane.)*

Savan.

Veoma žalim, da se ne mogu još nasladjivati, slušajući vaše umne i ljubazne rieči. Čeka me u Opatiji jedan znanac, prijatelj, veoma uvažena ličnost. Neugodna stvarca Taj me prijatelj zamolio, da mu posudim nekoliko stotina forinti, dok mu stigne novac od kuće, a ja sam mu obećao, da ću mu učiniti tu neznatnu uslugu, jer sam mislio, da ću danas dobiti od kuće oveću svotu. Sad idem k njemu, da mu kažem, da niesam dobio . . . .

Digitized by Google

Karolina.

To je mala neprilika. Vama je svakako žao, što mu ne možete tu uslugu . . . . . Ako dozvolite, meni bi milo bilo, da vam ja . . . .

Savan.

To ne bih mogao dopustiti . . . .

Karolina.

Ja vas, gospodine barune, niesam htjela uvrieditи.

Savan.

Tu se radi o malenkosti . . . .

Karolina.

Ja vas molim . . . .

Savan.

Presvietla gospodjo, kad vaša dobrota uprav hoće da mi izkaže . . . . Da, moj prijatelj treba hiljadu forinti.

Karolina.

Ja nemam hiljade u gotovini. Ako se vaš prijatelj može uztrpjeti dva, tri dana . . . .

Savan.

Presvietla gospodjo, žalim, što sam vas uznemirio poradi te malenkosti . . . .

Karolina.

Nadam se, da će mi već sutra biti moguće . . .

Savan.

Nemojmo, molim, o tome govoriti! Dobro, dakle sutra. Hvala vam, presvietla. — Molim vas, da biste što prije govorili sa svojim gospodinom bratom o onoj drugoj . . . .

Digitized by Google

Karolina.

Hoću, još danas.

Savan.

Presvietla gospodjo, ja ću sutra opet biti sretan, da se poklonim vašemu gospodstvu.

Karolina.

Što prije, tim meni milije.

Savan.

Presvietla gospodjo . . . *(Nakloni se duboko i poljubi joj ruku.)* U okrutnoj neizvjestnosti moje srce . . . . *(Odlazeći.)* Presvietla! . . . . *(Ode sredinom, klanjajući se.)*

Karolina *klanjajući se.*

Gospodine barune . . . barune! . . .

120802

PRIZOR ČETVRTI.

KAROLINA, zatim LUKA.

Karolina.

Kako je odličan! Srce mi se od milote širi, kad se s njim razgovaram! *(Idući na desnu stranu.)* Ja još niesam uvjerena, da on ljubi Zorku. O, ti, lukavče! Ja sam brojila: devet me je puta milo pogledao! — Ah, da sam barem petnaest godina mladja! — Da, barun je premlad, ali onaj grof, onaj grof! . . .

Luka *udje koso, nespretno na srednja vrata.*

Nigdje niesam našao Karoline.

Karolina *osupnuto.*

Presvietle gospodje, gospodine upravitelju!

Digitized by Google

Luka.

Da, vas sam svuda tražio, ali sad nema tu onoga, koji me je poslao, da vas tražim.

Karolina.

Vi znate, da sam ja „presvietla!“

Luka

potrepta ju dva tri puta ljubazno po ramenu, smiešeći se istodobno.

Presvietla, kako ne bih to znao! Oprostite, ako kadšto zaboravim . . . .

Karolina.

Dragi upravitelju, nije liepa ta vaša navada, da mećete ruke ljudem na ramena. Ja vam ne ću zamjeriti, ali će drugi . . . .

Luka *opet ju ljubazno potrepta rukom po ramenu.*

Hvala vam, presvietla gospodjo.

Karolina *nešto ljutito.*

I opet! . . . .

Luka *metne ruke u džep.*

Oprostite, draga Karolino!

Karolina *jako slovoljno.*

Sad opet samo: „Karolino!“ Oh, Bože! Prekinimo! Je li vrt u redu? Jesu li stazice poravnane?

Luka.

Na službu. Platio sam jedne težake, a drugi još rade, da bude sve gladko kano vaše ruke.

Karolina.

Oh, koliko se troši na taj vrt! Pokojni je vitez mislio, da će se ovdje odmoriti, jer se dosta namučio kano odvjetnik.

Digitized by Google

Luka.

Molim vas, presvietla Karolino, koliko je godina, da sam se ja htio oženiti, naime, da je umro presvietli pokojni vitez?

Karolina *tužno:*

Već je šestnaest godina u grobu. — Da se nadje dobar kupac, ja bih prodala ovaj posjed, pa bih se preselila u Zagreb, gdje sam se rodila. — Gospodine upravitelju, što ste se zamislili?

Luka *zamišljen.*

Šestnaest godina! . . . To je mnogo!

PRIZOR PETI.

KAROLINA, LUKA, MARTA i BRANKO.

Marta *najavi na srednja vrata.*

Gospodin doktor Adamić! *(Ode, pogledavši milo Branka.)*

Branko.

Gospodjo, želim vam dobar dan! *(Pruži Karolini desnicu.)* Kako vam služi čestito zdravlje?

Karolina *pruži mu desnicu, nešto oholo.*

Vi, gospodine doktore?! . . .

Branko.

Glavom. — O, Luka! Vi još živi? *(Pruži mu desnicu.)*

Luka.

Još me nije Bog k sebi pozvao.

Branko.

Gospodjo, odmah ste me prepoznali.

*

Digitized by Google

Karolina.

Nieste li vi bili godinu dana perovodja kod odvjetnika Pristinića, kod sinovca moga pokojnoga viteza? On mi se često na vas tužio . . .

Branko.

Tužio se na me? . . .

Karolina.

Da ste usijana glava, da ste demokrat, da mrzite naslove! . . .

Branko.

Ako je samo to o meni govorio, čistu je istinu govorio.

Luka *Branku:*

Imate li već dugo groznicu?

Branko.

Ja sam posve zdrav.

Luka.

A reklo se, da vam je glava usijana.

Karolina.

Gospodine upravitelju, pripazite na težake!

Luka.

Letim, letim, draga presvietla. *(Ide lagano, gleda Branka i smieši mu se; za se:)* Kad je bio ovdje pred dvie godine, bješe mi dao nekakav listić za našu Zorčicu. *(Ode sredinom.)*

Karolina.

Što želite, gospodine doktore? Trebate li možda kakve preporuke? *(Za se:)* Još mi nije kazao: „presvietla!"

Digitized by Google

Branko.

Prije, nego vam na sve to odgovorim, dozvolite mi, molim vas, da vas sjetim, da su i demokrati kadšto umorni, te da žele sjesti.

Karolina *pokaže mu stolicu.*

Izvolite, gospodine doktore! *(Sjedne.)*

Branko *sjedne.*

Gospodjo, došao sam danas iz Dalmacije, ravno u Opatiju. Postao sam odvjetnikom, te ću do mala imati svoju pisarnu, i pošto sam naumio . . .

Karolina.

Oprostite, gospodine doktore, što vam prekidam rieč. Sad bi po vas dobro bilo, da se oženite. Ima i u vašem gradjanskom staležu pametnih djevojaka, a gledajte, da dobijete i koju hiljadu sa ženom.

Branko.

Došao sam amo k vama, da se s vami o nečem posavjetujem, porazgovorim.

Karolina.

Već ih se mnogo obratilo na *(naglašeno)* presvietlu udovu viteza Pristinića, kad su trebali savjeta! Gospodine doktore, ja vas slušam!

Branko.

Rekoste mi, da se oženim . . . .

Karolina *nestrpljivo.*

Da, tako vam je kazala *(naglašeno)* presvietla udova viteza Pristinića!

Branko.

Ja sam, gospodjo, došao k vama . . . .

Digitized by Google

Karolina *nestrpljivo.*

Presvietla udova još nije nikada nikomu zlo savjetovala. *(Za se:)* Strašan čovjek!

Branko.

Ja već dulje vremena ljubim dobru i milu djevojku te mislim . . . .

Karolina *naglo.*

A što kaže njezina majka?

Branko.

Još ne znam. Ja ju ljubim, a ona šuti i šuti, ni amo, ni tamo! Ali ja ne očajavam. Govorio sam s njom pred malo časova, zaklinjao sam ju, neka mi kaže: „da" ili „ne". Ona je tvrdokorno šutila. Napokon mi reče, neka govorim s njezinom majkom.

Karolina.

Ta je dakle djevojka u mojem susjedstvu? Gospodine doktore, poslušajte mene, molim vas, poslušajte mene, uzmite tu djevojku, jer vidim, da je dobro odgojena, kad vam je tako govorila! Da, s majkom, s njezinom majkom treba da govorite!

Branko *ustane i nakloni joj se.*

Gospodjo, ja to evo činim!

Karolina *usupne se i ustane.*

Što!? . . . .

Branko.

Ja govorim sada s dobrom majkom one mile djevice, koju već od davna ljubim. Gospodjo, ja vas molim, da upitate svoju jedinicu, da li me ljubi, pa ako me ljubi, da blagoslovite našu ljubav.

Digitized by Google

Karolina.

Vi ljubite moju Zorku!? Jesam li pravo čula?

Branko.

Jeste, da, pravo ste čuli! Ljubim ju, neizmjerno ju ljubim! Ja držim, da sam dostojan njezine ruke.

Karolina.

Vi ste s njom govorili? O ljubavi, o ljubavi ste s njom govorili!?

Branko.

Ta o čemu da s njom govorim, ako ne ću o svojoj ljubavi? Našao sam ju u vrtu, medju njezinimi ružami . . .

Karolina.

Gospodine doktore, to je strahota, to je užasno!

Branko.

Zar sam počinio kakov zločin?

Karolina.

A kako ste s njom govorili?

Branko.

Sve iz duše, iz dubine srca; ja ne znam sada svaku rieč, ali znam, da sam joj kazao, da ju ljubim, da ne bih mogao živjeti bez nje, i sve tako dalje, ta valjda i sami znate kako!

Karolina.

A Zorka vas je slušala? . . . .

Branko.

Da, slušala me. Bila je rumena kano njezina najljepša ruža, a kadšto je svela na me one svoje rajske oči, i, čini mi se, milo mi se smiešila, ah da znate, kako milo!

Digitized by Google

Karolina.

Vama se pričinilo, vi ste sanjali! Vjerujte mi, moja vas Zorka ne ljubi! Ona već naslućuje svoju sjajnu budućnost, ona će ljubiti nekoga drugoga, ona ga već ljubi, da, čujte, ona već ljubi nekoga baruna, baruna!

Branko.

Uz mene bi bila sretna, jer je nitko ne može ljubiti, koliko ju ja ljubim!

Karolina.

Vidi se, da čitate romane! Fraze, puste fraze!

Branko.

Ali ako Zorka ljubi mene? . . . .

Karolina.

Zorka će ljubiti, ona ljubi onoga, koga ja hoću da ljubi! Jeste li me razumjeli?

Branko.

Gospodjo, vi ne pomišljate, da bi njezino srce . . . .

Karolina.

Molim vas, nemojte mi govoriti o srcu! Čujte, pa neka vam bude za cieli život od koristi. Moj pokojni vitez, izkusan i mudar čovjek, nije mi samo jedan put kazao, da bi čovjek bio tek onda savršeno biće, kad ne bi imao srca, nego samu pamet! Zlatne su te rieči!

Branko.

Te su rieči paklenske! Sama ih je sotona izmislila!

Karolina *uzplahirena.*

Sotona!? . . . .

Digitized by Google

Branko.

Da, da, sotona!

Karolina *zapanjena.*

Oh, sveti Bože, moj pokojni vitez sotona! Strahota, prava strahota! *(Ljutita ode lievo.)*

PRIZOR ŠESTI.

BRANKO, zatim ZORKA.

Branko *šeće.*

Da, paklenske! Ne, nije ih izmislio taj pokojni viteż, nego sama sotona, koja ih je i njemu prišanula! *(Zamišljen ide na desno.)* Zorka da ljubi drugoga?! — — Ne, ne vjerujem, ne vjerujem! *(Sjedne na desno, zamišljen.)* Moje se srce ne će smiriti, dok ne čujem istinu iz njezinih usta. — Htio bih znati, što sam sakrivio njezinoj majci.

Zorka *udje sredinom, za se:*

Branko! . . . . *(Gleda ga.)*

Branko *ustane.*

Gospodjice . . . .

Zorka.

Gospodine . . . .

Branko *iza male stanke.*

Vaša mi je gospodja majka rekla, da već naslućujete svoju sjajnu budućnost, da ljubite nekoga baruna. *(Sjede desno i spusti glavu na ruku.)*

Zorka *začudjeno:*

Ja da ljubim baruna Savana!? . . . . *(Sjedne lievo i obori glavu.)*

Branko.

Zašto mi nieste pisali, da već ljubite nekoga drugoga? Da sam to znao, ja ne bih amo došao, da mutim vašu

Digitized by Google

sreću, vaš pokoj, i da uznemirujem vašu gospodju majku. Bolje bi bilo i po vas i po me, da ste mi pisali istinu.

Zorka *za se:*

Jadno moje srce puknut će!

Branko *ide k njoj.*

Iznenada razpršile su se sve moje nade. Zašto ne govorite? Vi znate, da vas ljubim, odkad vas poznajem. Zašto mi nieste pisali, da ljubite nekoga drugoga?

Zorka.

To vam niesam mogla pisati. *(Pogleda ga.)*

Branko.

Kako su mi mile vaše oči! Zorko, ja vas nikada ne bih mogao zaboraviti! Zar mi ne ćete ništa reći?

Zorka.

Što da vam kažem?

Branko.

Da li me ljubite. Vi mi ni ne odgovarate na moja pitanja, ni na moje listove. Vi ste spalili moje listove.

Zorka.

Niesam.

Branko.

Govorite, molim vas, govorite!

Zorka.

Htjela bih, ali ne mogu, nešto me sapinje, duši. Ne, niesam ih spalila.

Branko.

U istinu nieste?

Digitized by Google

Zorka.

Ja sam ih sakrila, da mi ih majka ne nadje.

Branko.

Jeste li ih dobro pročitali?

Zorka.

Svaki dan ih čitam . . . .

Branko.

A kad ih čitate, mislite li na mene?

Zorka.

Ja bih na vas i više mislila, ali uviek mislim, da to nije drago mojoj majci. I ja niesam sretna, jer uviek mislim . . . .

Branko.

Što? . . . .

Zorka.

Da ne smijem misliti na vas.

Branko *sjedne do nje.*

Zorko, vi me ljubite!

Zorka.

Ne znam.

Branko.

Dušo mila, kako vam je u srcu, kad na me mislite?

Zorka.

Boli me . . . .

Branko.

A je li vam žao, da vas boli

Zorka.

Nije. — Godi mi . . . .

Digitized by Google

Branko.

Mala okrutnice, pridignite tu glavicu! Sada mi pogledajte u oči! *(Gledaju se u oči i smieše se.)* Kako su divotne vaše oči!

Zorka.

I vaše su liepe!

Branko.

Ja vidim u vaših raj!

Zorka.

Branko, ja vas . . . .

Branko.

Vi me ljubite? Govorite, dušo mila! Vi me ljubite?

Zorka.

Ljubim . . . . *(Spusti glavu na njegovo rame.)*

Branko *pridigne joj glavu, pa se gledaju u oči.*

Dušo sladka! . . . . *(Poljubi ju na usne, a ona mu opet spusti glavu na rame.)* Zorko, ja ću kazati vašoj majci, da me ljubite.

Zorka.

Kažite joj.

Branko.

Kako sam sada sretan! Dajte mi te vaše ručice! *(Uzme joj ruke i ljubi ih.)* Kako su krasne, nježne, biele kao snieg!

Zorka.

Ja vas već dugo ljubim, odkad vas poznajem. I u zavodu sam uviek na vas mislila.

PRIZOR SEDMI.

BRANKO, ZORKA i AMALIJA.

Amalija

udje s desna, iza ledja Branka i Zorke. Gleda ih zamišljeno.

Draga kuzino, tražila sam te u vrtu.

Digitized by Google

Zorka *ustala; zbunjeno:*

U vrtu si me tražila? . . . . *(Upoznaje ih.)* Gospodin doktor Branko Adamić! — Moja kuzina Amalija.

Branko.

Gospodjo, milo mi je . . . .

Amalija.

I meni. — Gospodine doktore, vi ste rodom? . . . .

Branko.

Dalmatinac, gospodjo.

Amalija.

Ja sam iz Zagreba. Kći Marka pl. Maljanića. Vi ne poznajete ime moga otca?

Branko *nakloni se sa izrazom, da ne zna.*

Amalija.

On mnogo piše.

Zorka.

Kuzina je udova bečkoga sveučilištnoga profesora Oberluagera.

Amalija.

Da, već sam šest godina udova. *(Gleda sad Branka, sad Zorku.)* Gospodine doktore, dosadno je na svietu, osobito mladoj udovi . . . .

Zorka.

Draga Amalijo, uviek si tužna.

Amalija.

Mogu li biti vesela? Mladost je prošla . . . .

Zorka.

Ti niesi stara.

Digitized by Google

Amalija.

Gospodine doktore, jesam li ja već stara?

Branko.

Da vam odgovorim, možda biste me potvorili . . .

Amalija.

Da ste laskavac? . . . . Gle, ja se danas šalim! Zorko, poznaješ li se ti već dulje vremena s gospodinom doktorom?

Zorka *zbunjeno.*

Poznajem.

Amalija.

Gospodine doktore, vi nieste oženjeni?

Zorka *naglo.*

Nije.

Branko.

Niesam, gospodjo.

Amalija *usrujana malko.*

Kako si mi, draga kuzino? Još te niesam dobro ni vidjela. Gospodine doktore, jutros sam amo stigla s roditelji iz Zagreba. Čeznula sam, da dodjem što prije amo. Meni godi ova tišina. Zorko, saznala sam tvoju sladku tajnu. Tetka Karolina pisala mi, da te ljubi neki barun . . . .

Zorka.

Moja ti je majka pisala? . . . .

Amalija.

Zašto se čudiš? — — Da, o nekom barunu, barunu. . . . *(Zamisli se, pogleda Zorku i Branka, pa mahne rukom preko čela.)* A! . . . .

Branko.

Zorka ne ljubi baruna.

Digitized by Google

Amalija *tobože čudi se.*

Ne ljubi baruna?! . . . . Zorko, ako je barun pošten čovjek, to bi bila krasna partija. *(Gorko:)* Nije li ti jošte nitko govorio, kako bi ti liepo bilo, da si barunica? . . . .

Zorka.

Majka mi je tako govorila, ali ja ga ne ljubim. Ja volim u manastir, nego da budem njegova.

Amalija.

Gospodine doktore, meni se čini, da vi nagovarate moju kuzinu, neka bude opatica.

Branko.

Ja sam ju već nagovorio!

Amalija.

Vidim, vidim! — Zorko, ti već dakle ljubiš? Kuzino mila, ja ti želim najveću sreću! Gospodine doktore, ako se Zorkina majka uvjeri, da ste dostojni ruke . . . .

Zorka.

A tko ti je rekao, da ja ljubim Branka?

Amalija.

Tvoje oči, tvoja duša, koju vidim u njima. *(Pogleda Zorku, ogrli ju i stane ju cjelivati.)* Zorko, ti u istinu ljubiš gospodina doktora?

Zorka.

Samo njega!

Amalija.

Čujete li, gospodine doktore, ona ljubi samo vas!

Branko.

Gospodjica Zorka ljubi i svoju majku, i vas, gospodjo, i ostale rodjake. . . . . .

Digitized by Google

Zorka.

Ja ljubim sve, ali sasvim drugačije.

Amalija.

To ti vjerujem, draga kuzino.

Branko.

Gospodjo, molim vas, preporučite me majci gospodjice Zorke! Recite joj, neka ne unesreći svoje jedinice!

Zorka.

I ja te molim, draga Amalijo!

Amalija *gleda ih izrujana.*

Govorit ću s tetkom Karolinom, kazat ću joj, da se ljubite, no uvjerena sam, da će tvoja majka dobro promisliti .... Zorko, tu se radi o sreći cieloga života ....

Zorka.

Amalijo, što ti je? Ti si blieda ....

Branko.

Gospodjo, vama nije dobro.

Amalija.

Meni nije dobro!? ... Danas sam vanredno nervozna. Gospodine doktore, vi ste danas kod nas na objedu.

Branko.

Hvala na pozivu. Majka gospodjice Zorke razsrdila se na me, pa joj možda ne bi pravo bilo ....

Amalija *smiešeći se usiljeno.*

Vi ste naš gost na moju odgovornost!

Digitized by Google

PRIZOR OSMI.

BRANKO, ZORKA, AMALIJA, MARKO i LUKA.

Marko *ulazeći s desna s Lukom.*

Gospodine upravitelju, kako vam već rekoh, ja ne ću da se hvalim, jer sam tvrdo uvjeren, da će nepristrano potomstvo moj znanstveni rad dostojno . . . . . *(Opazivši Branka i ostale.)* Draga Amalijo, je li možda taj gospodin *(gleda Branka)* urednik ilustrovanog lista „Kosmosa“ ?

Amalija.

Dragi otče, milo mi je, što te je slučaj amo doveo, da te upoznam sa . . . . *(Gleda Branka.)*

Marko *Branku:*

Neizmjerno me veseli, što vam mogu stisnuti dičnu desnicu, gospodine uredniče! *(Rukuju se.)*

Amalija.

Dragi otče, taj gospodin nije urednik „Kosmosa“. On je doktor, doktor . . . .

Zorka *naglo.*

Prava.

Luka.

To je liepo, kad hoće pravicu, kad je pravi čovjek!

Marko,

dok je Luka govorio, gledao je začudjeno Branka.

Vi dakle nieste urednik „Kosmosa“ ? Veoma žalim . . .

Branko.

Niesam, gospodine. Došao sam iz Dalmacije . . . .

Digitized by Google

Marko.

A molim vas, što govori Dalmacija o mojem zadnjem djelu? — A, a, molim vas?!

Branko.

Znate, da ga pravedno prosudjuje . . . .

Luka.

To je najbolje!

Zorka.

Dragi ujače, ti si mi poslao i svoje zadnje djelo, ali ga još niesam pročitala.

Marko.

Tvoja mi je majka pisala, da ga svaki dan zajedno čitate.

Zorka *za se:*

To nije istina.

Marko.

Amalijo, Zorko, veselite se! Draga djeco, iz Beča stigla nam vesela viest! Jedna prijateljica *(Branku)* moje drage barunice Bibijane — tako se zove, gospodine doktore, moja žena, moja golubica, rodjena barunica Sonnenwurf. Njezin je grb: crveno polje, a na njem tri zlatna snopa pšenice. O, staro, staro plemstvo! Vjerujte mi, gospodine doktore, moja je barunica pravi angjeo, da, s neba je pala, ravno s neba u moj naručaj! Vi me, dakako, razumijete, govorim o svojoj ženici, kojoj i danas svi kažemo: „presvietla barunice!“ Svi, dakako, osim mene, jer ja sam njezin zakoniti vjenčani drug! Ako nieste oženjeni, oženite se što prije, jer je brak luka mira i sreće! Gospodine doktore, jeste li se već ogledali? . . . .

Digitized by Google

Branko.

U mojem se srcu već nešto zavrglo. Ja sam s toga došao amo, u ovu kuću . . . .

Marko.

A kako ste znali, da ćemo danas amo stići? Da, moja je Amalija udova, bit ćete s njom sretni!

Luka *za se:*

Nesretniji je od sliepe kokoši. Ma da bi jednu pogodio!

Amalija.

Dragi otče, gospodin doktor nije radi mene došao k nama, nego radi Zorke.

Marko.

A, tako, tako! E, pa dobro! Uredite to, djeco, medju sobom!

Zorka.

Dragi ujače, zar nam ne ćeš kazati one vesele viesti iz Beča?

Marko *u čudu:*

Veselu viest iz Beča? . . . . *(Zamisli se.)* Čekaj, čekaj, da se sjetim! *(Misli, te ne čuje, kad odu Amalija, Zorka i Branko.)*

Amalija *nakon stanke:*

Gospodine doktore, Zorko, bismo li malko u vrt, da se prošetamo?

Luka.

Poslužite se, poslužite, dok se gospodin Marko dosjeti!

Amalija.

S Bogom, dragi otče! *(Ode desno.)*

Digitized by Google

Zorka *istodobno sa Amalijom.*

S Bogom, dragi ujače! *(Ode desno.)*

Branko *istodobno sa Zorkom.*

Gospodine, veselo! *(Ode desno.)*

Luka *gleda Marka, koji još misli; za se:*

Našao me u vrtu, nešto mi pripovieda, a u mojoj glavi šumi kano u šumi, kad puše ona prava senjska bura! Da mi je samo odavle! *(Ogleda se i uzdahne.)* Čudni ljudi! Hajd, dok je sama Karolina, još se da nekako živjeti. O, ti presvietla Karolino! Tko je ne pozna, mislio bi, da stoji pred sveticom, ali Luka zna koješta iz mladjih dana. Bože sačuvaj, iz mojih usta ne će se nikada saznati, da sam ja nosio nekomu njezine listiće! — I još misli! . . . . *(Korakne dva puta, kano da želi utećí.)*

Marko.

Sjetio sam se, djeco! . . . . *(Gleda začudjeno Luku.)*

Luka.

Djeca su otišla u vrt, a ja sam *(tužno)* ovdje ostao, dok ste vi muče premetali neke misli.

Marko.

Znajte, dakle viest iz Beča!

Luka *s resignacijom:*

Kazujte, šta je, da je!

Marko.

Jedna prijateljica moje barunice pisala nam, da će me valjda bečka akademija znanosti imenovati svojim dopisujućim članom. Jeste li čuli: bečka, bečka akademija!!

Digitized by Google

Luka.

Naša sobarica Marta o tomu još ništa ne zna.

Marko.

Ja sam već članom sedam učenih družtava! Sedam!

Luka.

Da, sedam! Istina je, to mi je već kazala i sobarica Marta!

Marko *lukavo se smieši i prieti mu prstom.*

Luka! . . . .

Luka

nasmiješi mu se i ljubazno ga potrepta rukom po ramenu.

He, he! . . . .

PRIZOR DEVETI.

MARKO, LUKA, BIBIJANA i KAROLINA.

Bibijana *udje sredinom s Karolinom, usopljena:*

Sve sam gostione u Opatiji obašla. *(Skine šešir i metne ga na stol.)* Koliko puta, a sve uzalud!

Marko *Bibijani:*

Draga moja barunice, ti niesi dakle s njim govorila?

Bibijana.

Ti si sanjao, da je urednik „Kosmosa“ u Opatiji!

Marko.

Čini mi se, da mi je ipak netko kazao . . . .

Bibijana.

Marko, ne budi smiešan! Ja ti velim, da ga nije u Opatiji!

Digitized by Google

Luka *za se:*

Kako guče golubica!

Marko.

Ali, draga barunice, ti znaš, da meni nije napokon stalo . . . .

Bibijana.

Što kvičiš!

Luka.

Presvietla, molim vas, je li vriedno da se ljutite? . . .

Karolina.

A što radite vi ovdje, gospodine upravitelju?

Luka.

Pazio sam na težake, pa me amo dovukao gospodin Marko, da mi nešto pripovieda. Oprostite, draga Karolino, presvietla! Idem, idem! *(Ode lagano na desno.)*

Bibijana.

Ja se ipak još nadam, da će „Kosmos" donieti tvoju sliku!

Marko.

Ako je i ne donese, potomstvo će reći svoju!

Karolina.

Dragi brate, tvoja slava ne će potamnjeti!

Bibijana.

Ne će, dok budem ja živa! Imam ja i prijatelja i prijateljica! Da nije mene, ne bi nikada nijedan list donio Markove slike!

Marko.

Draga barunice, a da niesam radio, da se niesam proslavio? . . . .

Digitized by Google

Bibijana.

Niesam li se ja uviek brinula, da tvoji životopisi za razne listove budu što ljepši? A kako bi se bila proslavila, ako i u najužem krugu, dvadeset i peta godišnjica tvoga znanstvenoga rada, da nije mene bilo? Niesam li ja, ja, sakupila, nakon velikog napora, ono devet tvojih zavidnika, koji su kod nas bili na večeri? Niesam li ti ja izvezla svojom rukom u proslavu tvojega jubileuma one krasne papuče?

Karolina.

Umiri se, draga Bibijano, a ti, Marko, budi popustljiv.

Bibijana.

Oh, Karolino, ti ne znaš, kako su svojeglavi ti učenjaci! Uviek hoće da ima pravo!

Marko.

Ja još nikada niesam tvrdio, da imaš ti krivo!

Bibijana.

Čuješ ga, kako mi se ruga?

Karolina.

Molim vas, umirite se! — Dragi brate, odkad je u grobu moj pokojni vitez, ti si glava naše porodice . . . .

Marko *pogleda svoju ženu; preplašeno i začudjeno:*

Ja!?. . . .

Karolina.

Dragi Marko, u našu Zorku, kakono se veli, zaljubio se neki barun Savan. Ja mislim, da je barun krasna partija. Molim te, govori s barunom. — Što me gledaš? Što misliš?. . . .

Digitized by Google

Marko.

Ja ništa ne mislim, ne ću da mislim o toj stvari! Ti znaš, draga sestro, da se ja nikada niesam pleo u takove poslove. Porazgovori se s mojom barunicom, pa neka bude, kako ona hoće!

Bibijana.

Marko, već dugo niesi pametno govorio, kano sada!

Marko.

Golubice moja, ja uviek, ne da se hvastam, pametno mislim, govorim i pišem! Niesam li ti posve prepustio, da odgojiš našu Amaliju? Jesam li ja prigovorio jednu samu rieč, kad si Amaliji našla muža, pokojnoga profesora Oberluagera, koji je preveo na njemački neke moje znamenite radove? Tko se, kano ja, ozbiljno bavi naukom, treba da metne s uma sve ostale brige. Ja živim samo za znanost, za slavu! *(Izvadi pismo iz džepa, pa ga čita.)*

Bibijana *Karolini:*

Molim te, kakov je čovjek taj barun?

Karolina.

Neizmjerno fin, otmen, govori sladko, da je milota!

Bibijana.

Ako je takav, treba da budemo oprezne, jer su takvi ljudi najpogibeljniji.

Marko *čita pismo; za se:*

„Medju prve učenjake ovoga stoljeća!“ *(Ode desno, čitajući.)*

Karolina.

Imaš pravo, no svako pravilo ima iznimaka.

Digitized by Google

Bibijana.

Da, svako, ali ovo ne! Ja barem još niesam vidjela ni jedne iznimke. — I Amalija zna, da se taj barun zaljubio u Zorku. Treba da sve dobro promozgamo, da se ne prenaglimo . . . .

Karolina.

Ja ti velim, da je barun odličan čovjek. Meni se svidja.

Bibijana.

Kad ti se toliko svidja, mogla bi se ti . . . .

Karolina.

Što misliš? . . . .

Bibijana.

Udati za njega . . . .

Karolina *zbunjeno:*

Čudne li šale! Barun je nešto premlad.

Bibijana *za se:*

Čujem, da bi joj mogao biti sin.

Karolina.

Čini mi se, da se još netko zagledao u Zorku. Dva, tri puta vidjela sam ga na cesti pred kućom, obično u predvečerje. Zirne na prozore, pa podje dalje, stane, i opet gleda moju kuću. Taj je čovjek veoma pristao. Luka Cibić, moj upravitelj, pripoviedao mi, da je taj čovjek neki grof.

Bibijana.

Ja ću sutra razpitati, tko je taj čovjek. — Čuj, draga Karolino! . . . .

Karolina.

Izvoliš? . . . .

Digitized by Google

Bibijana.

Ja mislim, da bi taj čovjek, ako je još i grof, bio bolja partija za našu Zorku, nego barun Savan.

Karolina.

Vrzi te sanjarije! *(Za se:)* Ja za grofa ne bih bila prestara.

Bibijana *za se:*

Ona nešto snuje. *(Karolini:)* Je li mlad taj grof? Ti si ga vidjela . . . .

Karolina.

Bit će mu oko četrdeset godina. Kako vidiš, prestar za našu Zorku.

Bibijana.

Prestar!? Grofovi niesu nikada prestari. A, molim te, nije li tvoj pokojni vitez bio trideset godina stariji od tebe?

Karolina.

Zašto mi spominješ nezaboravnoga miloga viteza? Ti znaš, kako mi se tuga svije oko srca, kad se sjetim one plemenite duše!

Bibijana *za se:*

Pobjesnila bih, kad vidim ovoliko hinjenje! *(Glasno.)* Oprosti, draga Karolino, što sam ti nepromišljeno dirnula u još krvavu ranu! — Jest, onaj bi čovjek, ako je i grof, bio prestar za Zorku. Karolino, čuj, čuj! Divna mi je misao sunula u glavu!

Karolina *živo ju gleda.*

U tvoju glavu i ne može da sune nego takva misao!

Bibijana.

Kako mi danas laskaš! O, ja znam, da si ti bila uviek iskrena sa mnom!

Digitized by Google

Karolina.

Kako da ne budem, kad si ti sa mnom?

Bibijana.

Čuj, Karolino! Onaj bi čovjek, nota bene ako je grof, mogao dobiti za ženu moju Amaliju.

Karolina *zlovoljno.*

Amaliju!?.... Ti znaš, da Amalija ne misli više na vjenčanje....

Bibijana.

Samo oprezno, draga Karolino!

Karolina.

O, ti si uviek bila oprezna!

Bibijana.

I opet bockaš! — Zaključimo: barun za Zorku, a onaj drugi, ako je grof, za Amaliju!

Karolina *ironički:*

Ja ti se divim, barunice!....

PRIZOR DESETI.

BIBIJANA, KAROLINA i ZORKA.

Zorka *udje s desna, veoma veselo.*

Draga mamice, težaci su na jednoj strani vrta poravnali stazice, a Luka želi, da pogledaš, jesu li učinili, kako si ti kazala.

Karolina.

Luka?.... Tko je taj Luka? — Zar ne znaš reći: „gospodin upravitelj?“ Zorko, još niesi danas imala knjige u ruci!

Digitized by Google

Zorka.

Što da čitam, draga mamice?

Karolina.

Opetuj francuzku slovnicu. Zorko, danas niesam s tobom zadovoljna! . . . .

Zorka.

A što sam skrivila?

Karolina.

Ti to dobro znaš!

Zorka *oborene glave.*

Majko, ja znam, da niesam ništa . . . .

Bibijana.

Kako raste to djevojče!

Karolina.

Kano iz vode . . . .

Zorka.

Niesi li, mamice, progutnula neke rieči? . . . .

Bibijana.

Zorko, ti niesi zločesta trava. — Da, dušice, nešto si mi uzrujana danas! — A gdje je Amalija?

Zorka.

U vrtu, draga tetko. *(Podje k etažeri i traži knjigu.)*

Bibijana.

Sama?

Zorka *zbunjeno.*

Nije sama. S njom je gospodin doktor.

Digitized by Google

Bibijana *preplašeno:*

Doktor!? .... Zar joj je pozlilo? *(Hoće, da ide.)*

Karolina.

Ne boj se, Bibijano! Amalija se valjda razgovara s nekim mladim odvjetnikom. Ja sam već Amaliji rekla, neka mu izbije iz glave neku misao. Taj mladi odvjetnik zaprosio me za Zorkinu ruku.

Bibijana.

Ha, ha, ha! Sad bi dakle trebale treću! Znaš, Karolino, koja je? Tomu odvjetniku dat ćemo tvoju sobaricu Martu! Ha, ha, ha!

Zorka.

Tetko, ružno je, što si sada rekla!

Bibijana *zapanjena; oštro:*

Zorko, tvoja je tetka — barunica!

Karolina *Bibijani:*

Što je to?! Do danas jošte je niesam čula ovako govoriti!

Bibijana *gleda Zorku, dignuvši glavu.*

Zorko, reć bi, da ti se svidja taj mladi *(porugljivo)* odvjetnik!

Zorka *odlučno.*

I moj otac bijaše odvjetnik!

Karolina *dostojanstveno:*

I — — vitez!

Bibijana.

Ajdmo, draga Karolino! — — — Gospodjice! .... *(Nakloni se Zorki ironički, pa odlazi s Karolinom lievo.)*

Digitized by Google

Karolina *odlazeći na lievo.*

I — vitez! — — — *(Odu.)*

PRIZOR JEDANAESTI.

ZORKA, zatim MARTA i grof GRADINA, pod kraj AMALIJA.

Zorka.

Zašto govore onako porugljivo o Branku? On je dobar i ljubazan, njegove su rieči mile i utješljive. *(Stanka.)* Oh, Bože, kako mi je ono bilo, kad me je . . . *(Zapanji se. Stanka.)* Da, uprav na ustne, ovdje! *(Takne prstima ustne.)* Čitala sam, da su ljubavni cjelovi sladki, ali da su onako sladki, to niesam vjerovala!

Marta *najavi na srednja vrata:*

Gospodin grof Gradina! *(Ode.)*

Gradina *opazivši Zorku, gane se; ljubazno:*

Gospodjice, dopustite mi, da vam pružim svoju desnicu i da vam nazovem dobar dan! *(Rukuju se.)*

Zorka.

Gospodine grofe, dobar vam bio! Želite li govoriti s mojom majkom? Ja ću ju odmah potražiti.

Gradina.

Dopustite mi, da odahnem. *(Smiešeći se.)* Eto, težko dišem, a vjerujte mi, niesam naglo hodao . . . .

Zorka *pokaže mu kanape.*

Gospodine grofe! . . . .

Gradina *pokaže joj kanape.*

Gospodjice! . . . .

Digitized by Google

Zorka *sjedne na kanape.*

Majka je bila ovaj čas ovdje. Bih li ju potražila? *(Hoće da ustane.)*

Gradina

sjedne na stolicu desno do Zorke, licem prama občinstvu.

Molim vas, sjednite. Gospodja će majka za stalno doći.

Zorka.

Gospodine grofe, smijem li vas zapitati, što želite?

Gradina.

Nije nikakova tajna . . . . Ali, molim vas, dopustite mi, da ja vas nešto upitam!

Zorka.

Molim . . . .

Gradina.

Gospodjice, poznajete li vi mene? Jeste li me kad gdje vidjeli?

Zorka.

Poznam vas od vida. Da, ja sam vas vidjela nekoliko puta na cesti pred našom kućom.

Gradina.

Meni je veoma milo, što znate, da ste me vidjeli.

Zorka.

To vam je milo!? . . . .

Gradina.

Da, veoma milo. Ja sam gledao vaše ruže, vaše krasne ruže!

Zorka.

Zar ne, da su krasne moje ruže?

Digitized by Google

Gradina.

A vi ste najljepša medju njimi! — Gospodjice, čuo sam, da bi vaša gospodja majka rado prodala ovu kuću, ovaj posjed, kad bi se našao kupac. Ja bih veoma rado kupio ovu kuću s vrtom.

Zorka.

Tako vam se svidja naša kuća? Molim vas, nemojte je kupiti, jer bih ja žalostna bila.

Gradina.

Ciela mi se ova obala svidja, a najviše vaš vrt, one vaše ruže, gdje sam vas nekoliko puta vidio. Vaše su ruže liepe tek onda, kad ste vi medju njimi!

Zorka.

Gospodine grofe! . . .

Gradina.

Zašto me tako mrko gledate? Još ste miliji, kad vam se stegnu te krasne, svilene obrve! Vi ne možete da budete strašni! Ne možete, vjerujte mi! Ako mi sada srce drhće, to nije s toga, što bih se vas plašio . . . .

Zorka.

Mene da se plašite?! . . . .

Gradina.

Ta vaša krasna glavica medju onimi ružami na terassi iznad ceste, kad ste zamišljeno gledali more, bijaše po me slika nevidjena, divotna prikaza iz snivana raja, slika puna milja i čara.

Zorka.

Gospodine grofe, kako to govorite?! . . . .

Digitized by Google

Gradina.

Zar ja znam, kako govorim? Pitajte to moju dušu . . . Gospodjice, oprostite . . .

Zorka.

Idem po majku . . . .

Gradina.

Zar se vi mene bojite?

Zorka.

Ja se ne bojim, ali vaše su rieči . . . .

Gradina.

Znate li, zašto se meni svidjaju vaše ruže? Zašto se svaki dan prošećem do ove kuće?

Zorka.

I drugi se ljudi šeću obalom, cestom . . . .

Gradina.

Da, ali se svima ne svidjaju vaše ruže, koliko meni.

Zorka.

Kad tako silno ljubite cviće, to je znak, da ste dobar čovjek. Čitala sam, da dobri ljudi ljube djecu, cviće i glasbu.

Gradina.

To je sveta istina: vi ste diete s neba, vaš je glas miliji od svake glasbe, vi ste najdražestniji cviet na ovoj obali! Gospodjice, da ja kupim ovu kuću, ja bih sretan u njoj bio, jer bi mi uviek pred očima lebdjela slika neke milovidne djevice, pa i onda, kad te djevice ne bi u njoj bilo. Ostao bi ovdje njezin nebeski odsjev, kano što nam ostane u sobi miris cvieća, kojega više nemamo. Kamogod

Digitized by Google

bih pogledao, vidio bih nešto, česa se ona dodirnula *(gleda joj ruke)* svojimi liepimi prstići, svuda bih vidio *(gleda joj oči)* njezine drage zjenice, mile do neba, pune svake utjehe za svako ranjeno srce . . .

Zorka *zapanjeno:*

Gospodine grofe! . . . .

Gradina.

Moja duša čezne za pokojem . . . .

Zorka *ustaje se:*

Idem po majku, vi želite s njom . . . .

Amalija *udje s desna, stane iza grofa; za se:*

Tko to s njom govori!? . . . . *(Sluša.)*

Gradina.

Gospodjice, sjednite. Oprostite, što se niesam mogao svladati. Meni je sada, kano da vidim neku sveticu, a topla struja milote i dragosti obtočila mi srce, orajio me sjaj vaših zjenica, uspavao me sav miris vaših ruža, ja ne znam, što vam govorim, ja bih blažen bio . . . .

Zorka *ustane; drhtavo:*

Gospodine grofe! . . . .

Amalija

korakne nekoliko puta, da vidi, tko govori sa Zorkom. Kad ga prepozna, trgne se, pa prigušeno:

Oh, Bože! . . .

Zorka *potrči prestrašena k Amaliji i ogrli ju.*

Amalijo!

Gradina

već je ustao. Gleda dugo Amaliju, trgne se, začudjeno za se:

Amalija!! . . . .

Digitized by Google

Amalija

trsi se, da svlada uzrujanost. Pošto je dugo gledala Zorku i razmišljala, pogleda ubojito i veoma značajno grofa.

Zorko, tko je taj gospodin? Zar me ne ćeš s njim upoznati?

Zorka.

Grof . . . . grof . . . .

Gradina *poražen.*

Grof Ivan Gradina . . . .

Amalija *pokazuje grofu vrata očima, da bi otišao.*

Grof Gradina? . . . . Da, da, čini mi se, da poznam to ime . . . . — — Što želite, gospodine grofe? . . . .

Gradina.

Čuo sam, da je gospodarica ove kuće naumila prodati svoj posjed . . . .

Amalija

uviek mu pokazuje vrata očima i ogledava se, kano u strahu, da će tkogod doći.

Vi biste kupili ovaj posjed? . . . . Vi ste se o tome razgovarali s mojom kuzinom? Ja ne znam, gdje je majka moje kuzine, ne znam, te vas molim, da biste došli drugi koji dan . . . .

Gradina *za se:*

Djevojka je njezina kuzina! *(Amaliji:)* Gospodjo, ja ću doći, ako dozvolite, sutra. *(Hoće, da ide.)*

PRIZOR DVANAESTI.

ZORKA, GRADINA, AMALIJA, BIBIJANA, KAROLINA, BRANKO; iza njih odmah MARTA.

Bibijana, Karolina i Branko udju s desna, dok grof govori zadnje rieči.

*

Digitized by Google

Bibijana *onim, koji su s njom došli:*

Netko nas je posjetio. *(Gleda grofa kano i ostali, pa se začudi.)*

Marta *na srednja vrata:*

Gospodo, objed je na stolu! *(Ode.)*

Gradina *nakloni se svima, pa Amaliji:*

Gospodjo, ako dozvolite, doći ću drugi put . . .

Amalija *s velikom mukom:*

Gospodine grofe — — — bit će mi . . .

Karolina *začudjeno; za se:*

Grof! . . . .

Gradina *odlazeći sredinom, nakloni se svima.*

Gospodje! . . . Gospodine! . . . *(Ode sredinom. Svi gledaju za njim. Bibijana pogledala sad grofa, sad Amaliju.)*

Amalija

kad grof izadje, kano da se guši, spusti se na stolicu. Svi se prestraše i potrče k njoj.

Bibijana.

Amalijo!

Zorka.

Amalijo, Amalijo!

Branko.

Za Boga!

Amalija *malko se razabire.*

Ništa . . . ništa . . . pustite me na samu . . . ništa mi nije . . . ništa . . .

(Zastor padne.)

Digitized by Google

ČIN DRUGI.

Vrt pred Karolininom kućom. Kuća s balkonom lievo občinstvu. Pozorište je u zadku zatvoreno ogradom. Iza ograde teče cesta, a dalje vidi se more, pa goli bregovi na skranjem obzorju. Lievo, u daljini, vidi se velik grad. Desno pozorištu prostire se vrt. Klupe stolci i stolovi lievo i desno. Uz ogradu, lievo srednjim vratima, mnogo cvieća, ponajviše ruža. Desno medju zelenilom mramorni kip, a tako i lievo, blizu cvieća.

PRIZOR PRVI.

KAROLINA, BIBIJANA i MARKO.

Karolina i Bibijana sjede desno, a Marko lievo. On čita nekakvo pismo, te zadovoljno klima glavom.

Karolina.

Već je odbilo šest sati, a moj se upravitelj još ne vraća iz Opatije! Ja sam ga molila, da se žuri.

Marko *sam sobom; tuče rukom po pismu.*

Dakako, ovo je pismo dragocjen prilog kulturnoj poviesti našega naroda! *(Čita tiho.)*

Bibijana *prenuvši se iz misli, Karolini:*

Kako će se to sve svršiti? Meni je, kano da sjedim na iglah! Strašno, ali se nadam, da me moj dobri genij ne će danas ostaviti. Gdje je taj nesretni tvoj upravitelj?

Digitized by Google

Karolina.

Meni je vruće, a svaki me čas prodju mrzli srsi. On, grof Gradina, on u mojoj kući! Prije bih se bila nadala smrti nego njemu! Ti si posve uvjerena, da je ono u istinu grof Gradina?

Bibijana.

Već sam ti deset puta rekla, da jesam. Sve zaboraviš kano i Marko. Vidi se, da ti je brat.

Marko *za se:*

Još se Luka ne vraća. Za stalno ga je našao! *(Čita tiho svoje pismo.)*

Karolina.

Ti bi ipak mogla drugačije sa mnom govoriti! Meni se čini, da si kadšto prenagla!

Bibijana.

Nije mi danas do svadje!

Karolina.

Ni meni!

Bibijana.

Ja sam htjela pisati grofu lani, čim sam znala, da mu je umrla žena. On nema djece. Htjela sam mu pisati potajno, da Amalija ne sazna. Poslije smrti svoje žene pošao je na put. Kasnije bijah naumila, da ga posjetim na njegovu posjedu, gdje ćeš ga težko naći, jer on živi jedanaest mjeseci na godinu u tudjinstvu. Dosadno mu je u Hrvatskoj. — Što misliš, hoće li grof doći? Pisala sam mu samo nekoliko rieči.

Karolina.

Ti si mudra, pa mene pitaš? . . . .

Digitized by Google

Bibijana.

Molim te, Karolino, jesi li naumila, da me neprestano bockaš?

Karolina.

Ja mislim, da grof ne će doći. Bibijano, opasan si posao naumila! Ja perem svoje ruke, jer ti radiš, kako ti hoćeš. Što se tiče baruna, primam na se svu odgovornost. — Zna li Amalija, da si pisala grofu?

Bibijana.

Ona to ne smije znati! Zatvorila se u svoju sobu. Kad sam joj natuknula, kako bi možda dobro bilo, da nas grof još posjeti, sva se uzdrhtala od jada. Poslije onoga, što se danas dogodilo u ovoj kući prije objeda, ja sudim, da grof ne će uteći iz Opatije. Grof, kavalir, pak da bude takva kukavica!

Karolina.

Ja pak mislim, da mi ne će više u kuću onaj mladi doktor. Presjeo mu danas objed kod mene! Meni je čudno, što ga Amalija zagovara. — Jesi li ono prije objeda odmah prepoznala grofa?

Bibijana.

Niesam u prvi mah. Pomisli, nakon toliko godina! — Nije li i sada grof simpatičan?

Karolina.

Veoma simpatičan.

Bibijana.

Meni se čini, da ti se grof svidja! — Presvietla . . . .

Karolina.

Kakve su to misli!? . . . . *(Za se:)* Kako bi mi bila zavidna!

Digitized by Google

Marko.

Draga barunice, zar ti ne govoriš o onom grofu, koji nas je posjetio prije objeda?

Bibijana.

Marko, molim te, ne niči, gdje te ne siju!

Karolina.

Dragi brate, tvoja je Bibijana zasnovala u svojoj glavi neku veliku zamisao!

Marko.

O, ja sam uvjeren, da je moja barunica dobro promislila na sve posljedice, koje bi se dale posukati iz njezine zamisli!

Bibijana.

Marko, molim te, ne zanovietaj! . . . .

Karolina *nešto ljutito.*

Ja se znam svladati, ali, ali, ti bi ipak mogla dopustiti momu bratu, da kadšto i on svoje mnienje . . . . *(Ustane.)*

Bibijana.

Svi ste se urotili protiv mene! Je li čudo, što se moje osnove ne mogu ostvariti uz tolike zapreke?

Marko.

Sestro, draga Karolino, ako ti je drag moj mir, molim te, ne prigovaraj barunici! — Draga barunice, tko je onaj grof? Ti si njegovo ime često spominjala . . . .

Bibijana *nestrpljivo*:

I opet! *(Ustane.)*

Marko.

Mislio sam, da se onaj grof poznaje sa urednikom „Kosmosa“. Znaš, jedna njegova rieč . . . .

Digitized by Google

Bibijana.

Meni se sada druge glavom viju, a ne taj tvoj urednik! Draga Karolino, prošetajmo se vrtom, jer gdje je Marko, ne može da bude pametnoga razgovora. *(Ide na desno, pa ode zatim s Karolinom.)*

Marko.

Draga golubice, uviek si vesela, uviek se šališ!

Karolina *pogledavši sažalno brata, uzdahne:*

Ah! . . . . *(Za se:)* Grof je u istinu simpatičan čovjek! *(Ode desno s Bibijanom.)*

PRIZOR DRUGI.

MARKO, zatim LUKA; napokon ZORKA.

Marko.

Pod sretnom sam se zviezdom rodio! Kako je dobra moja ženica! Jadna, svaka se samo o njezinoj glavi obija! Samo uz takvu drugaricu života bijaše mi moguće, da se posve dadem na svoju uzvišenu struku. Živim bezbrižno, i divim se njezinoj neizcrpivoj strpljivosti i požrtvovnosti. Ah, kako godi čovjeku, kad zna, da mu je ime neumrlo! *(Izvadi list iz džepa, pa čita tiho; vidi se, kako mu se miču ustnice.)*

Luka *udje na srednja vrata, usopljen.*

Gospodine Marko, letom sam došao, da vam dojavim . . .

Marko *naglo.*

Šta vam je kazao?

Luka.

Ništa mi nije kazao . . . .

Marko.

Nije dakle htio obećati? . . . .

Digitized by Google

Luka.

Čekajte, da odahnem.

Marko.

Gdje ste ga našli?

Luka.

Dugo sam ga tražio.

Marko.

A kad ste ga našli, ništa nije htio? . . . .

Luka.

Tko vam je kazao, da sam ga našao?

Marko.

Meni nije nitko ništa kazao.

Luka.

Ni meni.

Marko.

Vi ga dakle nieste našli?! . . . .

Luka.

Nitko ne zna za njega. Dva sam ga sata svuda tražio, u svih gostionah. Neki su mi vratari i konobari rekli, da još nije došao gospodin „Kuzma“ u Opatiju, a mnogi mi se nasmijaše.

Marko.

Nema dakle urednika? I, i, i nasmijaše vam se!

Luka.

Mene svi ljudi ljube, pa se rado nasmiju, kad s njima govorim.

Marko.

I ja, i ja se mogu danas smijati!

Digitized by Google

Luka.

Kako ste veseli!

Marko.

Imam i razloga! Evo, gospodine upravitelju, danas sam dobio vele važno pismo, koje bi moglo biti liep prilog kulturnoj historiji našega naroda!

Luka *tužno:*

Narod je u ovom kraju tužan, jer je ove godine velika suša.

Marko.

Ovo sam pismo dobio iz Berlina. Piše mi ga glasovit učenjak . . . .

Luka *prestrašeno:*

Hoće li i on amo u Opatiju? . . . .

Marko *hoće da mu da pismo.*

Izvolite čitati, da se uvjerite na svoje oči . . . .

Luka.

O, ja vam vjerujem!

Marko.

Taj me velikan ubraja medju prve učenjake našega stoljeća!

Luka

ljubazno ga potrepta rukom po ramenu; smiešeći se:

He, he, on vas dobro poznaje!

Marko.

I ja njega dobro poznajem! Taj vam je velikan napisao . . . .

Luka *začudjeno:*

Meni je napisao!? . . . .

Digitized by Google

Marko.

Ne vama, nego cielomu svietu! On je dakle napisao nekakvu razpravu, koja ne vriedi ni lule duhana, a to je kazano, dakako, u četiri oka. Ja sam ocienio njegovu razpravu, pisao sam mu naime, da se upravo divim njegovoj ženijalnoj temeljitosti. *(Pokazuje pismo, veoma naglašeno:)* Evo, on mi je sada odgovorio!

Luka.

Ako mu odgovorite, molim vas, pozdravite ga i u moje ime. A, molim vas, zašto mu nieste pisali, da mu ono, što je napisao, ne vriedi ni lule duhana?

Marko *kaže mu pismo.*

Jer sam htio imati jedno ovakovo pismo i iz Berlina. Ja, doduše, ne držim mnogo do suda svojih suvremenika, jer me oni ne mogu vidjeti na mojoj visini. Potomstvo će reći svoju!

Luka *nudja mu burmuta.*

Dok potomstvo reče svoju, molim vas, poslužite se! Ovo vam bistri i vid i razum!

Marko.

Hipoteza! Ne vjerujte, da burmut bistri razum!

Luka.

Da, tako je! Ne vjerujem, jer da ga bistri, ja bih bio razuman kano i vi.

Zorka *udje s desna; značajno zakašljuca.*

Luka! . . . .

Luka *okrene se, kimne joj, smiešeći se.*

Da, da . . . .

Digitized by Google

Marko.

O, Zorčice! Kako si mi, mala barunice?

Zorka.

I ti me, dragi ujače, srdiš! Ja niesam barunica, niti ću biti.

Marko.

Imaš pravo, da se na me ljutiš! Kako si dakle, mala moja grofice?

Zorka.

Ali, dragi ujače, što mi to kažeš? Ja grofica!? Molim te, nemoj me srditi!

Marko *začudjeno*:

I to ti je premalo!? Već dakle neki knez traži tvoju ruku? Čujete, gospodine upravitelju, ja ću biti ujak nekomu knezu! Ja sam čuo do sada samo o barunu i o grofu. Čestitam, knjeginjo! O, ja sam uvjeren, da je sve to zasnovala moja barunica!

Zorka.

Molim te, dragi ujače, prestani s timi baruni, grofovi i knezovi! Hoću da te nešto upitam. Obećaj mi, da ćeš mi kazati sve, što znaš.

Marko.

Ja ne znam ništa, vjeruj mi, ništa!

Zorka.

Molim te, reci mi barem ti, tko je onaj grof, koji je kod nas bio prije objeda! Amalija plače u svojoj sobi, te ne će da mi kaže, zašto se onako začudila, zašto joj je iznenada pozlilo. Ni tetka, ni majka niesu mi htjele ništa kazati. Molim te, dragi ujače, tko je onaj grof?

Digitized by Google

Marko.

Onaj grof!? . . . Ja još ne znam, poznaje li se on sa urednikom „Kosmosa“. Znate li vi, dragi Luka, tko je onaj grof?

Luka.

On nije iz ove župe.

Marko.

Draga Zorko, molim te, da me ne pitaš za takve stvari! Ja ne ću da se pletem u Bibijanine poslove. Molim te, nikako nemoj kazati tetci barunici, da si sa mnom o tomu govorila, jer ja mislim, da joj to ne bi drago bilo. Ti znaš, da mi je mir najmilije, što imam na svietu.

Luka.

Presvietla je nagle krvi!

Zorka.

Ti mi, dragi ujače, ne ćeš kazati, tko je onaj grof?

Marko.

Tvoja tetka barunica sve će to razbistriti, kako vidi, da je pravo.

Luka.

I Bogu drago.

Zorka.

Ali ja ne ljubim ni grofa, ni baruna!

Marko.

Dušice, kako bi ti znala, što je ljubav, kad ne znam ni ja nakon dugog izkustva!

Zorka.

Molim te, reci mojoj majci, da ja ne ću baruna!

Digitized by Google

Marko.

Zorko, ja te ljubim, ali, ti i sama vidiš, da ti ne mogu žrtvovati svoj mir, svoj pokoj! *(Opet čita list i šeće se.)*

Zorka *Luki*:

Jeste li ga našli?

Luka.

Jesam, jesam.

Zorka.

Jeste li mu predali moj list?

Luka.

Jesam.

Zorka.

Što vam je rekao Branko?

Luka.

Dao mi je na litricu nešto drobiša.

Zorka.

A ništa vam nije kazao?

Luka.

Moguće, da je štogod i kazao, ali sam prečuo, jer sam u džepu medju prstima brojio onaj drobiš.

Zorka.

Je li bio veseo, kad ste mu predali moj list?

Luka.

Odmah je otvorio vaš listić, duboko je uzdahnuo, pogledao u nebo, a ruke su mu od straha ovako drhtale. *(Pokaže svojimi rukami, kako su Brankove drhtale.)*

Zorka *začudjeno:*

Od straha!?....

Digitized by Google

Luka.

Gospodjice, ne bojte se, ne će biti zla! Ja sam mu rekao, da ga vi ljubite, pa se odmah razveselio. Ako baš uztreba, ja ću reći vašoj presvietloj majci Karolini, da vi ljubite onoga iz Dalmacije. Jest, ja ću joj reći, jer je gospodin Branko dobar čovjek.

Zorka.

Branko se dakle napokon razveselio?

Luka.

Da, i smiešio mi se ovako, kano da sam ja vi! *(Smieši joj se.)*

Zorka *videći Lukin posmjeh, nešto tužno:*

Tako se je smiešio? . . . . *(Zamisli se malko, pa za se veselo:)* Drugačiji je Brankov posmjeh! *(Luki:)* Hvala vam, dragi Luka! Ja idem u šumicu. *(Ode desno.)*

Luka *pogleda Marka; za se:*

Uh, kako sam žedan! *(Hoće, da ode tiho.)*

Marko.

Kamo, gospodine upravitelju?

Luka.

Gospodine Marko, imam posla u sakristiji. *(Pogleda pobožno u vis, za se:)* Oprosti mi, Bože!

Marko.

Počekajte, pročitat ću vam . . . .

Luka *zadrhta.*

Gospodine Marko, ja bih drage volje ostao, ali . . . .

Digitized by Google

Marko *izvadi nekoliko pisama iz džepa.*

O, imam ja mnogo pisama! Sve ću vam listove pročitati. Prošetajmo se vrtom! *(Ide lagano prama desnomu izlazu, premećući pisma.)*

Luka *odlazeći za njim, tužno za se:*

Nitko ne će da ga sluša, pa se na me oborio. Oh, sveti Bože, što ti je sagriešio tvoj sluga Luka!? . . . . *(Izadje desno za Markom.)*

PRIZOR TREĆI.

BRANKO, zatim barun SAVAN.

Branko *udje sredinom s ceste.*

Sve tiho! Nikoga! *(Pritisne rukom srce.)* Ja držim, da mi srce nije još nikada ovako silno kucalo! . . . . *(Gleda kuću)* Oni prozori, ondje je njezina soba! — Oh, mila Zorko! . . . . — — — Pisala mi, da samo mene ljubi, neka ne očajavam! — Što, ja da očajavam sada, kad znam, da me ljubi!? . . . . Pisala mi, neka dodjem što prije amo u vrt, da ću govoriti s njom i sa Amalijom. Ja sam evo došao, a nje nema! Šetat ću se ovuda, dok dodje. *(Izadje desno.)*

Savan

udje sredinom s ceste odmah, pošto je Branko izašao.

Liepa kuća, krasan vrt! Kako bih ovdje liepo živio! — — Zorkina majka hoće da se o svemu sa mnom porazgovori! O svemu!? . . . . Ta naduta presvietla piše mi, da je već govorila s bratom, te da s njihove strane nema zapreka. — — Tko bi znao, gdje je sada ta presvietla! Gle, kako je znalična: hoće da se o svemu sa mnom porazgovori!

Digitized by Google

Branko

vrati se s desna. Kad opazi Savana, nakloni mu se malko. Šeće dalje iza njega na lievu stranu, a onda se lagano vraća na desnu.

Savan

gleda uviek Branka, a kad se Branko vraća na desno, hladno:

Gospodine! . . . .

Branko *stane.*

Izvolite? . . . .

Savan *opet se nakloni.*

Gospodine, ja sam barun Marcel Savan.

Branko.

Vi se želite upoznati sa mnom?

Savan.

Kazao sam vam svoje ime.

Branko.

Ja sam Branko Adamić. *(Šeće.)*

Savan.

Danas je liepo vrieme.

Branko *uviek šeće.*

Vruće!

Savan.

Gospodine, dopustite mi, da vas nešto upitam.

Branko.

Izvolite?

Savan.

Jeste li već dugo u Opatiji?

Branko.

Niesam.

Digitized by Google

Savan.

Biste li mi dopustili, da vas još nešto upitam?

Branko.

Izvolite? *(Stane.)*

Savan.

Jeste li u rodu sa ovom *(pogleda kuću)* porodicom?

Branko.

Niesam.

Savan.

Prijatelj? . . . .

Branko.

Znanac.

Savan.

Vi vanredno kratko odgovarate!

Branko.

Barem odmah čujete, što želite znati.

Savan *smiešeći se usiljeno.*

Gospodine, u ovoj kući stanuje prekrasna gospodjica, vanredna ljepotica. Poznajete li gospodjicu Zorku?

Branko.

Zašto me to pitate?

Savan.

Ja niesam imao nikada sreće, da vas gdje na svietu vidim, sve do sada, ali ipak mislim, da vas smijem upitati, da li poznajete moju buduću zaručnicu. Upitao sam vas, da li ju poznajete, jer mi se čini, da se i vama svidja. Da ste vi prije mene došli, ja bih se odmah uklonio . . .

Branko *smiešeći se.*

Vi biste htjeli, da se ja vama uklonim?

*

Digitized by Google

Savan.

Gospodine, vi se smiešite?

Branko.

A tko mi to može zabraniti? Da, ja se smiešim, ja se dapače smijem.

Savan.

Molim, komu se smijete? . . . .

Branko.

Ovdje smo samo ja i vi!

Savan.

Dakle meni?

Branko.

Sebi ne, za stalno ne!

Savan.

Gospodine, ne zaboravite, da govorite sa barunom Savanom.

Branko.

A vi, barune, ne zaboravite, da govorite sa mnom, s Brankom Adamićem, koji vam se ne će nikada ukloniti!

Savan.

Kako ste rekli? . . . . Molim vas, vaše ime? . . . .

Branko *uviek mirno, tek vidljivim prezirom*:

O, vi ste dobro čuli!

Savan.

Ja niesam nigdje do sada čuo vašega imena.

Branko.

To me upravo veseli!

Digitized by Google

Savan.

Vi ste, gospodine, veoma oštri!

Branko.

Niesam ja kriv, ako su drugi tupi!

Savan.

Koga to mislite? . . . .

Branko.

Suvišno pitanje.

Savan *mirno i ljubazno.*

Gospodine, ja vas molim, da se umirite! Molim vas, je li vriedno, da se ovako prepiremo? Pomislite, da tko dodje! Ovoj čestitoj obitelji za stalno ne bi drago bilo, da bude ovdje kakve sablazni. Ja vidim, da se vama svidja gospodjica, a i meni se svidja, e pa dobro, mi se možemo i mirno porazgovoriti. Ja mrzim svaku svadju medju ljudmi. Molim vas, pružite mi vašu desnicu!

Branko *prezirno*:

Ja vama moju desnicu!? . . . .

Savan *ljubazno*:

Vi ste se uzrujali bez potrebe. Budite uvjereni, da mi je žao, što je došlo do ove prepirke. Gospodine, dopustite, da vam stisnem desnicu. Naša svadja škodila bi i vama i meni . . . .

Branko.

Što mislite time reći? Što bi meni škodilo? . . . .

Savan.

Ja mislim, da ovoj obitelji ne bi bilo drago, kad bi saznala, da smo mi ljudi nemirna duha, možda kakve

Digitized by Google

vjetrogonje, ne znam eto ni sam, kako bih rekao . . . . Umirite se, molim vas. Dajte mi svoju desnicu!

Branko *gleda baruna prezirno.*

PRIZOR ČETVRTI.

BRANKO, SAVAN, LUKA, zatim ZORKA.

Luka *udje naglo s desna, dok još Savan govori.*

Oh, jadna moja glavo! *(Branku:)* Kako ga mrko gledate!

Branko *barunu:*

Gospodine barune, ja ne dam svoje desnice lažcu i kukavici! Ako ste vi vjetrogonja, niesam ja! Jest, vi me upravo silite, da vam kažem, da ste kukavica!

Luka *barunu:*

Koga ste mu biesa učinili, da vas ovako grdi?

Savan.

Vi dakle hoćete, da se pobijemo?

Luka *barunu:*

Hvala Bogu, što niesam ja u vašoj koži!

Branko.

Barune, vi ste drzovit lažac! Da, vi ste lagali, kad ste kazali, da je gospodjica Zorka vaša buduća zaručnica! Okanite se djevojke, koja vas mrzi, prezire.

Luka.

Barune, molim vas, zašto lažete? Ne znate li, da je laž velik grieh? — Dajte, dajte, gospodine Branko, recite mu, što ga ide!

Digitized by Google

Savan.

Gospodine, poslat ću vam svoje svjedoke.

Luka.

Ja ću svjedočiti, da ste lagali. Ne treba drugih svjedoka!

Branko.

Pošaljite ih, barune.

Savan.

Gospodine, jedan od nas dvojice treba da se ugne.

Branko.

Ako hoćete, možemo se jošte danas pobiti.

Savan.

Što prije, to bolje!

Luka *Branku:*

Molim vas, kako ćete se pobiti?

Branko.

Ja dobro pucam!

Luka.

Na prepelice i golube? Molim vas, gdje vam je pamet?

Zorka *udje s lieva; začudjeno, za se:*

Branko s barunom!!

Branko.

Dajte mira, dragi Luka!

Luka.

Gospodjice, molim vas, pomirite ove ludjake! Prepirahu se radi vas, dodjoše na guste i krupne, pa će se još danas pobiti, jer da se jedan mora ugnuti.

Digitized by Google

Zorka *prestrašeno:*

Ugnuti? . . . . Pobiti? . . . . *(Podje k Branku)* Branko, je li istina, što čujem? Kažite mi, što se dogodilo. Molim vas, govorite!

Savan.

Gospodjice, umirite se. Ništa, ništa se nije dogodilo. Da, malenkost, neki nesporazumak . . . .

Luka.

Barune, i opet ne govorite istinu! Ako mislite, da je ništa, malenkost ono, što vam je kazao gospodin Branko, onda imate vi vražji želudac, možete čavle jesti!

Branko.

Barun je tvrdio, da ste vi njegova buduća zaručnica, a pošto sam ja uvjeren, da se vi ne ćete zaručiti s čovjekom, koga ne ljubite, on je time tvrdio, da vi njega ljubite.

Zorka.

Vi dobro znate, koga ja ljubim! *(Savanu:)* Kako ste mogli tvrditi, da ja vas ljubim? Kad sam vam rekla, da ljubim vas? Gospodine barune, ružno je, što vi radite, da, ružno!

Luka.

Da, to je ružno, gospodine barune! Ima po svietu dosta djevojaka, pa će se i za vas naći jedna. *(Zorki:)* Gospodjice, molim vas, pomirite ih, da se jedan drugomu ne ugne!

Branko.

Ja se ne ću ugnuti!

Savan.

Gospodjice, molim vas, da biste odstranili ovoga čovjeka. *(Pogleda Luku.)*

Digitized by Google

Luka.

Barune moj, ja sam u ovoj kući „gospodin upravitelj“. Ako ne vjerujete, pitajte presvietlu Karolinu!

Branko.

Luka brani svoja prava!

Savan.

Gospodjice, želio bih govoriti s vašom gospodjom majkom. Molim, gdje je presvietla?

Luka.

O, to vam je slobodno. Presvietla Karolina šeće negdje u vrtu.

Zorka.

Molim vas, što da govorite s mojom majkom?

Branko *Zorki:*

Kad gospodin želi . . . .

Zorka.

Ja vam opet velim pred Brankom, pred ovim gospodinom, da ne ljubim vas, da vas nikada ne bih mogla ljubiti.

Luka *Savanu:*

Meni su mnoge tako govorile, pak je bila istina. Ne zaboravite dakle, što vam je sada gospodjica rekla!

Branko *za se:*

Taj barun ima borme debelu kožu!

Savan.

Gospodjice, posve sam vas razumio, ali ja bih ipak želio, da govorim s vašom majkom.

Digitized by Google

Zorka.

Izvolite s njom govoriti do mile volje, ali samo ne o meni! Ja slušam svoju majku, no moje srce dao mi je Bog, a ja ću ga dati . . . .

Branko.

Tekar dati!? . . .

Zorka.

Ja sam ga već dala . . . .

Savan *duboko se klanjajući.*

Gospodjice, nitko ne zna, što budućnost krije! . . . . *(Branku, odlazeći:)* Gospodine. kako smo rekli! *(Ode desno.)*

Branko *gleda za barunom, za se:*

Sumnjiv čovjek!

Luka.

No, draga Zorkice, jeste li čuli, kako mu je barun rekao: *(naglašeno:)* „Kako smo rekli“? Jest, pobit će se! O, kazat ću ja to odmah Karolini, presvietloj! *(Ode naglo desno.)*

PRIZOR PETI.

BRANKO i ZORKA.

Zorka *uzme mu desnicu.*

Branko, vi ćete se u istinu pobiti s barunom? — Vi šutite, vi me ne čujete?! Molim vas, govorite!

Branko *sjedne desno, pa spusti glavu na desnicu.*

Zorko, što da vam kažem? Došao sam amo, kako ste mi pisali, pa sam se sreo s onim nesretnim barunom.

Zorka.

Ja ne ću, da se pobijete, ne ću! Branko, umirite me,

Digitized by Google

obećajte mi, da se ne ćete pobiti! Vi znate, kako bi mi bilo . . . ja se sgražam, ja trnem od straha.

Branko.

Vaša majka . . . .

Zorka.

Ja vas molim, da joj oprostite, što je danas bila onako neljubazna s vami.

Branko.

Ona hoće da vas zaruči s barunom. Mene je upravo prezirno prognala.

Zorka.

Branko, ja sam vaša, ili ničija! Obećajte mi . . . .

Branko.

Barun ili ja, jedan od nas mora se ugnuti.

Zorka.

Vi ćete se dakle u istinu? . . . . Ne, ne, ako me ljubite!

Branko.

Tomu se nikako ne može izbjeći.

Zorka.

Oh, Bože! A kako ćete se pobiti?

Branko.

Još ne znam.

Zorka.

Pucat ćete jedan na drugoga!? . . .

Branko.

Molim vas, umirite se!

Digitized by Google

Zorka.

Branko, zaklinjem vas, nemojte se tući! Branko, što bih ja učinila, da vas rani? Branko, to je grieh, to je ludost, da ljudi pucaju jedan na drugoga! Ja vam ne dopuštam, da se pobijete! Pomislite, da vas rani! . . . *(Plače.)*

Zorka.

Mila dušo, nemoj plakati! Zašto govoriš o tom nesretnom dvoboju? Vidiš, ja slutim, da ćemo do mala biti veseli. Budi stalna, ne popusti, pa će tvoja majka napokon privoljeti, da se zaručimo. Zorko, ja znam, da me ljubiš, a dok to znam, veselo gledam u našu budućnost. Bilo je na svietu i većih zapreka, pa su ih ljudi svladali! Ja bih za tebe preplivao Jadransko more! Ja znam, da tvoja majka misli samo na tvoju sreću, pa joj se napokon ne čudim, što misli, da bi ti bila sretnija uz baruna, nego uz mene . . .

Zorka.

Moja sreća nije dugo trajala.

Branko.

Što veliš!? . . .

Zorka.

Ako padneš u dvoboju? . . .

Branko.

Ako padnem, moje oči ne će više vidjeti tvojega lica, tvojih posmjeha . . . .

Zorka.

Branko, to je grozno! Bez tebe ja ne bih mogla živjeti! Ja hoću da budem uz tebe sretna, da te uviek gledam, da tonem u tvoje oči, u tvoju dušu, da čujem tvoj glas, kad mi govoriš, da me ljubiš! Oh, da znaš, kakove slasti osjeća moje srce, kad mi kažeš, da me ljubiš! Branko,

Digitized by Google

kad snivam o tebi, radostno mi se smiešiš, nešto se zlatna iskri u tvojih zjenicah, a ja sam tada blažena, plačem od radosti. Da si mrtav, uviek bih snivala o tvojem grobu — — ja bih umrla .... *(Ogrli ga.)*

Branko.

Zorko, raju moj, ja samo za te živim! Ti ne znaš, koliko sam sretan! Ta danas sam za prvi put čuo sa tvojih rumenih ustana, gdje je jedan hip zatreptila tvoja čista duša, onu sladku rieč: da me ljubiš! Bajno se izvila ta rieč iz tvoga smieška, spustila se u moju dušu, a meni je bilo u onom hipu, kano da vidim sav sklad svemira, kano da pojmim vječnost! Oh, Zorko, koliko te ljubim!

PRIZOR ŠESTI.

BRANKO, ZORKA i AMALIJA.

Amalija *udje s lieva.*

Vi ste ovdje? .... A što je tebi, kuzino, da si zaplakana? *(Branku:)* Što se dogodilo?

Branko.

Gospodjo, budite uvjereni, da se nije dogodila nikakova nesreća.

Zorka.

Amalijo, ti si blieda! Dugo si plakala po objedu.

Amalija.

Nije mi dobro, draga Zorko. Gospodine doktore, čovjek je kadšto tužan, a ne zna, zašto.

Zorka.

Amalijo, opet te molim, reci mi, tko je onaj grof, zašto si se prestrašila, kad je sa mnom govorio? Onaj grof

Digitized by Google

nije strašan, on je dapače ljubazan, vjerujte mi, ljubazan! Mene je prestrašio, jer mi je čudno govorio, da, najviše o mojih ružah, ali sam ipak sva drhtala . . .

Branko.

Gospodjice, grof vam je govorio o ružah, a vi ste drhtali?! Da, to je i meni čudno!

Amalija.

Draga kuzino, nemoj mi govoriti o tom grofu! Ja ti vjerujem, da je ljubazan. Vidiš, ja sam se prevarila. Onaj je grof sličan nekomu čovjeku, koji je . . . .

Zorka.

Ti si se prevarila? Kako ti glas drhće.

Amalija.

Da, on je sličan čovjeku, koji je, kad sam bila malena, ubio sestru jedne moje male prijateljice.

Branko *za se:*

Uvjeren sam, da je izmišljotina, što je sada rekla. *(Amaliji:)* Gospodjo, što da mislite na taj žalostni dogadjaj, koji se je sbio, kako rekoste, kad ste još bili maleni!

Zorka.

Amalijo, i ja sam tužna. Da ti kažem: Branko pobit će se s barunom Savanom.

Amalija.

Dvoboj? . . . .

Branko.

Da, gospodjo.

Amalija.

Poradi moje kuzine?

Digitized by Google

Branko.

Barun je tvrdio, da ga gospodjica Zorka ljubi. Rieč po rieč, i . . . .

Zorka.

Amalijo, molim te, reci gospodinu doktoru, neka se ne pobije. Mene ne će da sluša.

Amalija.

Gospodine doktore, nemojte se pobiti. Ostavite takove zabave drugim ljudem! Molim vas, kako da se pobijete? Ja mislim, da ste vi cielu svoju mladost posvetili nauci, te nieste imali vremena, da se bavite *(prezirno)* takvimi . . . . Nije mi drago, što ste i vi jedan od onih, koji misle, da je dvoboj potrebit. Vjerujte mi, iznenadili ste me neugodno! Dajte mi ruku, obećajte mi, da se ne ćete pobiti. Molim vas!

Branko.

Gospodjo, žalim, ne mogu. Reklo bi se, da sam kukavica. Vi znate, da bi se tako reklo!

Amalija.

O, koliko se kukavica pobilo u dvoboju, dok ga je mnogo junaka odbilo? Žalostno bi bilo, da su junaci samo oni ljudi, koji se ne boje dvoboja! Mačevanje nije nego vještina, a pravi je junak samo onaj čovjek, koji je cieli svoj život pošten, značajan!

Zorka.

Branko, vi me ne ljubite, jer da me ljubite, vi se ne biste . . . .

Branko.

Prije svega — čast!

Digitized by Google

Amalija.

Vi dakle mislite, da će vaša čast biti veća, ako baruna ranite, ili ubijete? — Ako je barun Savan lažac, nepošten čovjek, on će ostati lažcem, ma pogodilo vas njegovo tane uprav usred čela! Gospodine doktore, vaša smrt, vaše rane ne bi oprale njegova obraza, ako je okaljan.

Branko.

Rekao sam barunu, neka mi slobodno pošalje svoje svjedoke. Vaše je razlaganje nepobitno, posvema se s vami slažem, no vi znate, gospodjo, da se čovjek mora skučiti pod jaram nekih družtvenih običaja, kojih će nestati, kad bude više svjetla na svietu.

Amalija.

Sada ste me još neugodnije iznenadili. Kako vidim, vi malo cienite svoje uvjerenje!

Branko.

Gospodjo, vi ste veoma strogi . . . .

Zorka *Branku:*

Moja je kuzina iskrena.

Branko.

Riedka krepost! *(Nakloni se Amaliji.)*

Amalija.

Zorko, je li moja majka u vrtu?

Zorka.

Ne znam. Molim te, Amalijo, nemoj otići!

Amalija.

Uvjerena sam, da ne bih mogla nagovoriti gospodina

Digitized by Google

doktora, neka se ne pobije. Ja ću sada u šumicu, pa na brežuljak, da se malko smirim.

Zorka.

Ti si strašno uzrujana.

Amalija.

Kako da ne budem: taj dvoboj! — Grozno me u glavi ciepa. Sve se njiše oko mene, težko ću na brieg. Gospodine doktore, do vidova! *(Korakne nekoliko puta.)* Zorko, s Bogom! *(Za se:)* Ne mogu ni hodati. *(Pritisne rukom prsa, trgne se, pa za se:)* Još i taj dvoboj! *(Ode desno.)*

PRIZOR SEDMI.

BRANKO i ZORKA.

Branko.

Gospodja Amalija, čini mi se, jako je uzrujana. Ona nije sretna. Kod objeda nije progovorila ni jedne rieči; ni drugi niesu bili veseli. Zorko, nešto se vanredna sbilo, a svemu kano da je kriv onaj grof, koji ti je mnogo govorio o tvojih ružah! . . . .

Zorka.

Moja je kuzina uviek tužna. Majka mi je kazala, da Amalija ne može zaboraviti svoga muža. Branko, nije samo Amalija tužna, nego sam i ja, jer me ti, jer me vi ne ljubite . . . .

Branko.

Zorko, molim te, reci mi: „ti“.

Zorka.

Obećajte mi, da se ne ćete pobiti, pa hoću.

Digitized by Google

Branko.

To ti, dušo, ne mogu obećati.

Zorka.

Kad ne ćete, ja vas molim, da mi kažete: „vi“.

Branko.

Zorko, onaj ti je grof mnogo govorio o tvojih ružah . . .

Zorka *ozbiljno:*

Da, gospodine doktore. Veoma mu se svidjaju moje ruže.

Branko.

Ti si kazala, da je grof ljubazan, veoma ljubazan! . . .

Zorka.

Istinu sam kazala. Jest, onaj je grof veoma ljubazan.

Branko.

A tebi je, Zorko, drago, što je bio s tobom ljubazan?

Zorka.

Bi li vam možda milo bilo, da je sa mnom bio osoran?

Branko.

Draga Zorko, kako to sa mnom govoriš?

Zorka.

A vi sa mnom, kad vas molim, da se ne pobijete? Dvoboj je nešto ružna, a vi volite dvoboj, nego mene!

Branko.

Zorko! . . . .

Zorka.

Izvolite, gospodine doktore?

Digitized by Google

Branko.

Nije mi drago, što si naumila, da me raztužiš.

Zorka.

Recite mi, da se ne ćete pobiti. Vi mi ne odgovarate? Vi me dakle ne ljubite?! . . . .

Branko.

Smiešno!

Zorka *začudjeno:*

Što!? Ja sam smiešna!? . . . . Ne, vi me ne ljubite! S Bogom, za uviek, za uviek s Bogom! *(Podje do desnog izlaza, stane, okrene se.)* Hoćete li se pobiti? Vi šutite? . . . *(Vrati se k njemu, uzme mu desnicu, pa tužno:)* Vi me dakle u istinu ne ljubite? Molim vas, govorite!

Branko.

Što da vam kažem?

Zorka *srdito:*

Da li me ljubite!

Branko.

Ljubim.

Zorka *metne mu ruku na rame, veoma radostno.*

A hoćete li se pobiti?

Branko.

Hoću.

Zorka

prestrašeno korakne od njega, gleda ga začudjeno, pa nakon stanke srdito:

S Bogom, za uviek s Bogom! *(Izadje desno.)*

*

Digitized by Google

PRIZOR OSMI.

BRANKO, zatim grof GRADINA.

Branko *gleda desni izlaz.*

Sad sam posve uvjeren, da me ljubi! *(Začudjeno:)* Gle, ona se još ne vraća! — Vratit ćeš se, dušo; vratit! — Što to znači: još je nije! . . . . Zorka se u istinu razsrdila. Je li to moguće!? . . . . Kako me ljubi! — — I još se ne vraća! . . . . *(Podje k desnomu izlazu, pa gleda van.)* Nigdje je u vrtu ne vidim. *(Vraćajući se u sredinu)* Tomu je kriv eto taj dvoboj! Sam me je vrag namjerio na onoga nesretnoga baruna! *(Gleda desni izlaz.)* I to upravo danas, kad je najljepši dan moga života! *(Podje do desnog izlaza, pa gleda van.)*

Gradina *dodje na srednja vrata cestom.*

Da se samo niesam prenaglio! Bolje bi možda bilo, da sam odgodio ovaj posjet na sutrašnji dan. Amalijina majka pisala mi, da dodjem što prije, a ja sam došao, što sam prije mogao. *(Opaziv Branka)* A, netko je ovdje! — Gospodine! . . . .

Branko.

Izvolite? . . . .

Gradina *nakloni se ljubazno.*

Grof Ivan Gradina.

Branko *nakloni se.*

Gospodine grofe, već imam čast . . . Vi ste bili ovdje danas pred objed. Ja sam Branko Adamić.

Gradina.

Kako sam čuo u Opatiji, odvjetnik iz Dalmacije. Milo mi je, gospodine doktore! *(Rukuju se.)* Biste li mi mogli kazati, gdje je gospodja Bibijana plemenita Maljanić?

Digitized by Google

Branko.

Mislim, da je negdje u vrtu.

Gradina.

Vi ste za stalno prijatelj ove čestite porodice.

Branko.

Znanac. — Želite li govoriti s gospodjom Maljanićkom, ili možda s gospodjom Amalijom, njezinom kćeri?

Gradina.

Oprostite . . . možda vam smetam. *(Ljubazno:)* U ovoj kući stanuje prekrasna gospodjica . . .

Branko.

Da, gospodjica Zorka.

Gradina.

Ja priznajem, da mi se gospodjica svidja, a vi, gospodine? . . .

Branko.

I ja! Treba priznati, da je i gospodja Amalija krasna. Kako sam vidio danas prije objeda, vi ju poznajete . . . .

Gradina.

Gle, vi ste to vidjeli! Meni se čini, da je gospodja Amalija veoma vesele ćudi.

Branko.

Gospodja je uviek tužna. Još nije oplakala svoga muža, a već je mnogo godina, što je umro.

Gradina.

Ja sam uvjeren, da prijateljice gospodje Amálije ne vjeruju u tu njezinu toli dugotrajnu tugu. — Gospodine

Digitized by Google

doktore, vi mi rekoste, da ste znanac ove porodice. Dopustite, da vas nešto upitam. Poznajete li vi prošlost gospodje Amalije?

Branko.

Ne poznajem. Mislio sam, da ćete me pitati o gospodjici Zorki. Čujem, da vam se neizmjerno svidjaju njezine ruže . . . .

Gradina.

Meni se čini, da gospodjica već nekoga ljubi . . . .

Branko.

To bi se lako moglo saznati.

Gradina.

Lako? . . . .

Branko.

Da pitate gospodjicu Zorku.

Gradina.

A jeste li ju vi, gospodine doktore, već pitali?

Branko.

Jesam.

Gradina.

Pa vam je rekla?

Branko.

Da ne ljubi vas, gospodine grofe.

Gradina.

Meni je milo, što kuzina gospodje Amalije ljubi vas. Zar ne, da vas ljubi?

Branko.

Bit će mi drago, ako to nju samu upitate.

Digitized by Google

PRIZOR DEVETI.

BRANKO, grof GRADINA, KAROLINA, zatim MARKO sa barunom SAVANOM.

Karolina *udje s desna; za se:*

Grof! *(Duboko se nakloni.)*

Gradina *Karolini:*

Gospodjo, dopustite, da vam se pokloni grof Ivan Gradina . . . .

Karolina *zbunjeno:*

Presvietli gospodine grofe, ja sam udova presvietloga pokojnoga viteza Pristinića, a velika je čast po me, što ste se, presvietli, udostojili, da me posjetite, te vas molim, presvietli gospodine grofe, da mi kažete, komu presvietlomu, to jest presretnomu slučaju treba da zahvalim za čast i sreću, što vidim vašu presvietlost pod mojim skromnim krovom!

Branko *za se:*

Sa mnom ne govori ovako smeteno.

Gradina.

Gospodjo, čuo sam, da ste naumili prodati svoj posjed. Dobio sam takodjer pismo . . . .

Karolina.

Znam: pismo od gospodje Bibijane.

Gradina.

Rodjene barunice Sonnenwurf.

Karolina.

Ona je izgubila barunstvo, kad se udala.

Digitized by Google

Gradina.

Želio bih s njom govoriti.

Karolina.

Presvietli gospodine grofe, ja mislim, da je suvišno da s njom govorite. Bibijana *(pogledava Branka)* nema prava da piše, ma bilo što, vašoj presvietlosti. Ona je svemu kriva.

Branko.

Smetam li gospodi?

Gradina.

Meni ne . . . .

Karolina *Branku:*

Ja bih ipak željela, da se udaljite za jedan hip.

Branko.

Molim . . . . *(Ide prama desnom izlazu.)*

Karolina *samo grofu, tiše, koketno:*

Amalija vas mrzi, presvietli gospodine . . . .

Marko *došav s desna sa Savanom, kòmu čita pismo.*

Gospodine barune, uvjerili ste se na svoje oči!

Branko

maknuv se, da dade mjesta Marku i Savanu; gleda van.

Nigdje je ne vidim.

Gradina *za se:*

Savan!

Savan.

Gospodine grofe! . . . *(Pruža mu desnicu, koje grof ne primi.)*

Digitized by Google

Branko, *došav od ulaza, šeće; za se:*

Grof prezire baruna.

Karolina *grofu i barunu:*

Presvietla se gospoda poznaju! *(Marku:)* Dragi brate, presretna sam, što te mogu upoznati s presvietlim gospodinom grofom Gradinom.

Branko *za se:*

Kamo je otišla? . . . . *(Izadje lagano desno.)*

Marko *rukuje se s grofom.*

Gradina! Gradina! O, stara, stara hrvatska velikaška porodica! Živjeli, živjeli, gospodine grofe! Molim vas, moja barunica dala bi vam vele važno pismo, ako biste pošli u Zagreb. Dakako, vi se za stalno poznajete sa urednikom . . .

Karolina.

Molim te, Marko, ne uznemiruj presvietloga!

Gradina.

Molim gospodjo . . . .

Marko.

Moja se barunica veoma često razgovara o vama sa svojom i mojom kćerkom Amalijom, koja je — sirotica! — već šest godina udova. Vi ste me za stalno razumjeli, da nije moja barunica, hvala Bogu, udova, nego, gospodine grofe, moja Amalija.

Gradina *nakloni se Marku, da ga je razumio.*

Savan *Marku:*

Ne da vam laskam, ali vi govorite posve jasno. Vaš je um disciplinirani!

Digitized by Google

Marko.

Gospodine barune, nada sve jasnoća i konciznost! O, ima i dan današnji Tacitâ! *(Osovi se ponosno.)*

Branko *vrati se desnim ulazom; za se:*

U istinu se razsrdila!

Karolina *gleda sad grofa, sad Branka; stanka*

Gospodo, dopustite, da vam javim veselu viest: gospodin barun Savan zaručit će se s mojom jedinicom Zorkom.

Gradina.

Čestitam! *(Pogleda Branka i smieši mu se.)*

Branko.

Gospodjo, to nije moguće! Gospodjica Zorka ne ljubi baruna!

Savan.

Gospodine doktore, presvietla je njezina majka! . . . .

Karolina *Branku:*

Ja valjda bolje znam nego vi, koga ljubi moje diete! *(Za se:)* I grof je iznenadjen!

Marko.

Draga Karolino, jesi li kazala Zorki, da ćeš ju zaručiti s gospodinom barunom?

Branko *za se:*

Ja ću naći Zorku! *(Izadje desno.)*

Gradina *značajno.*

Gospodjo, ja se nadam, da se gospodjica Zorka ne će zaručiti s gospodinom barunom.

Digitized by Google

Savan.

Gospodine grofe! . . . .

Karolina *prestrašeno.*

Šutite, gospodine grofe! Vi dakle znate? . . . .

Gradina *zapanjen.*

Gospodjo, ja vas ne razumijem . . . .

Karolina *razabire se.*

Ne, vi ne znate! Ništa, ništa, vi me nieste razumjeli. Ni ja niesam vas razumjela. Ništa, ništa vam niesam htjela reći!

Marko *samo Karolini:*

Zaruči Zorku s grofom. Grof je više od baruna!

PRIZOR DESETI.

GRADINA, KAROLINA, SAVAN, MARKO i BIBIJANA.

Bibijana *udje s desna; za se:*

Grof je došao!

Marko.

Gospodine grofe, eno vam moje barunice!

Gradina *zbunjeno Bibijani:*

Gospodjo . . . .

Bibijana

trsi se, da svlada uzrujanost. Pruži grofu desnicu; ljubazno, usiljeno:

Gospodine grofe, osobito mi je milo, što ste me posjetili . . . .

Gradina.

Barunice, ja znam svoju dužnost . . . .

Digitized by Google

Bibijana.

Moja kći Amalija, *(veoma naglašeno:)* jadna udova, *(nenaglašeno)* neizmjerno se raduje vašemu posjetu. Mnogo je čula o vama! . . . .

Karolina *za se:*

Koliko himbę u malo rieči!

Marko.

Istina, gospodine grofe, uviek se razgovarala o vama . . .

Bibijana *oštro kosi Marka očima.*

Dragi Marko! . . . .

Marko.

Ne ljuti se, barunice, ne ljuti se! Bih li se povukao u svoju sobu, golubice?

Bibijana.

Idi, idi, dobri moj Marko! *(Gleda grofa, a grof nju.)*

Marko.

S neba, ravno s neba pala si mi u naručaj! *(Izvadi list iz džepa, pa ode lievo u kuću, čitajući.)*

Savan.

Presvietla barunice, ja se ne mogu nadiviti vašoj bračnoj sreći!

Karolina.

Moj je brat pravi filozof! *(Gleda grofa.)*

Savan *za se:*

Sudeći po njegovoj ženi — sam Sokrat. *(Šeće i hoće da prisluškuje.)*

Bibijana.

Gospodine grofe, vi za stalno želite govoriti s mojom Amalijom. Već je bilo vrieme, da se sastanemo! Mnogo

Digitized by Google

je godina prošlo, da se niesmo vidjeli, a vi se za stalno sjećate, kako vas je nestalo iznenada iz Beča .... Vi nieste slutili, da ćemo se danas sastati?!....

Gradina.

Barunice, puki slučaj doveo me amo. Već sam dva tjedna u Opatiji, svaki sam se dan ovuda šetao, a ovaj mi se posjed svidja, te sam pomislio, da ga kupim.

Bibijana *grofu tiše, postrance, gorko:*

Čujem, da ste danas veoma čudnovato govorili s gospodjicom Zorkom ....

Gradina.

Vi poznajete sviet, ljude i njihove vrline i mane, te se ne ćete začuditi, kad vam iskreno rečem, da sam svakoj ljepotici, kadgod sam mogao, govorio onako, po prilici, kano i kuzini gospodje Amalije. Ja znam, da mi vjerujete, što vam sada rekoh, ali vas molim, da biste mi takodjer vjerovali, da sam ja do sada, u cielom životu, ljubio samo jednu ženu. Samo jednu! Vi ju, barunice, poznajete!!!...

Bibijana *tiše, naglo:*

Eno Amalije! Karolino, barune, ajdmo! *(Ode lievo, u kuću, s Karolinom i barunom.)*

PRIZOR JEDANAESTI.

Grof GRADINA i AMALIJA.

Amalija

udje lagano s desna, pognute glave; za se:

Ivan!....

Gradina *obòrene glave; nakon stanke:*

Gospodjo!....

Digitized by Google

Amalija.

Kako vas nije stid stupiti pred moje oči?

Gradina.

Vaša mi je majka pisala, da vas što prije posjetim.

Amalija.

To nije moguće!

Gradina.

Vi mi, gospodjo, ne vjerujete? . . . .

Amalija.

A vi se čudite tomu?

Gradina *izvadi pismo iz džepa i pruži joj ga.*

Izvolite pročitati. — I da mi nije pisala vaša majka, ja bih došao k vama.

Amalija *pročitavši pismo, raztrga ga; tužno:*

Grofe, oprostite . . . .

Gradina *stanka.*

Gospodjo. — — Amalijo — — vi mi ne možete oprostiti . . . .

Amalija.

Jeste li došli, da se rugate svojoj žrtvi? Jest, ja sam ona, kojoj ste sav život otrovali! Oh, da je svaka moja suza pala na vaše srce, već bi to vaše izdajničko srce bilo od davna probijeno! Znali biste, kako su gorke suze prevarene djevojke!

Gradina.

Amalijo, zaboravite! . . . .

Amalija.

Lako ste vi, grofe, zaboravili na svoje prisege! Lako

Digitized by Google

ste vi zaboravili jadnu djevojku, koja je ciele noći plakala poradi vas, koja je mislila, kako da skonča sama sebe!

Gradina.

Moj otac, saznavši, da vas ljubim, bijaše biesan. Odveo me sa sobom na daleki put, da vas ne vidim. Bio sam mlad, slomiše moju volju, a tri godine kasnije nadjoše mi ženu, bogatu i boležljivu groficu. Lani je umrla. Amalijo, ja vam se kunem, da sam vas ljubio, kad sam se upoznao s vami u Beču.

Amalija.

Vi, vi se kunete! . . . . Ah, zašto je udes htio, da se s vama sastanem nakon osamnaest godina! Vi ste me grofe, sramotno izdali, a znate, koliko sam vas ljubila! Da, ljubila sam vas i dušom i srcem, vi ste bili moja prva ljubav, ali se do mala sav onaj čar prve ljubavi pretvorio u razočaranje, sav uzhit u tugu, sav sladki užas u more čemera! Sramotno ste me prevarili! Gorkost jedka i goruća zavalila se u moju dušu, stenjala sam pod bremenom jada i srama . . . .

Gradina.

Da sam znao, da je gospodjica Zorka vaša kuzina, ja bih odmah bio odputovao iz Opatije. — — Amalijo, što je vama? . . . . Vi drhćete? . . . .

Amalija.

Nesretniče — — čujte . . . . *(Ne može govoriti.)*

Gradina.

Vama je zlo! . . .

Amalija, *iza stanke s velikom mukom.*

Čujte . . . . Već je dugo, što se mlada djevojka — bilo joj sedamnaest godina — zaljubila u mladog aristokrata

Digitized by Google

iz Hrvatske. To se dogodilo u Beču, gdje je bila djevojka samo na neko vrieme sa svojom majkom. Djevojka bi prevarena. Da sakrije svoj grieh, pošla je s majkom k svojoj tetci na Rieku, a s tetkom i s majkom u Mletke, gdje je ostala tri mjeseca. *(Stanka.)* Reklo se, da je Bog dao tetci diete, kćerku. Tetka, koja nije imala svoje djece, da spase čast one djevojke i ciele porodice, pristala je na sve. Tetkin suprug primio je diete kano svoje. On je neizmjerno ljubio i žalio onu nesretnu djevojku. A što je mogao, pošto je diete bilo prijavljeno u Mletcih pod njegovim imenom? Otac grješnice nije nikada saznao za tu tajnu.

Gradina.

Amalijo! . . . .

Amalija.

Kasnije se udala ona lakoumna djevojka, a sad je udova. Može li ta jadna udova da oprosti svomu bezdušnomu . . . .? — — Grofe, pojmite li vi svu muku te prevarene žene, muku, koju je podniela, da sakrije svoj grieh? Grofe, pojmite li vi strašnu bol, koju je pretrpjela ona mlada djevojka, kad je pošla iz otčinskoga doma u tudji sviet, kad se ciele noći davila u suzah u raznih gostionah? Pojmite li, bezdušniče, bol majke, koja ne može cjelivati svoga djeteta, koliko bi htjela? *(Plače.)*

Gradina.

Amalijo, je li moguće?! Zorka, Zorka moje . . .!?

Amalija.

Da, onaj angjeo vaše je diete! Koliko je ona liepa, toliko bijaše velika moja ljubav za vas, a danas moja mržnja! Ja vas niesam smatrala dostojnim, da vam javim, što se sbilo! — Grofe, vi ćete čuvati tu tajnu!

Digitized by Google

Gradina *padne na koljeno.*

Amalijo, oprostite! . . . .

Amalija *oštro:*

Ustanite! I pred Zorkom treba da šutite! Vi ne smijete više s njom govoriti! Odmah, odmah odputujte iz Opatije! Zorka ne smije znati, da ste vi njezin otac, jer bi se sramila, što je njezin otac zločinac, koji gazi svoje zakletve. *(Gorko:)* Eto, ja vama spočitavam opačine, a zar se niesam ja udala za čovjeka, koga niesam ljubila? Zar ga niesam sramotno prevarila, zatajivši mu svoju prošlost? Da, ja sam podla žena, ja sam zločinka, kano što ste vi izdajica. Idite, grofe! Zorka ne smije znati, da sam ja njezina majka, jer bi se sramila, što joj je majka lakoumna žena, koja je za sladke rieči bacila pod noge djevojačko poštenje! Grofe, vi ćete šutjeti pred svakim. Idite! Vi ste za me mrtvi, kano i ja za vas! Ustanite, nesretniče, i da mi više ne stupite pred oči! Ja vam ne mogu oprostiti! Ja vas mrzim, koliko se može mrziti izdajicu! Idite!

Gradina *poražen ustane.*

Amalijo, vi me tjerate!? . . . .

PRIZOR DVANAESTI.

GRADINA, AMALIJA i ZORKA.

Zorka *udje s lieva; začudi se.*

Amalijo, ja te tražim . . . .

Gradina

gleda Zorku, pruža ruke prama njoj, kano da ju želi zagrliti. Ne može govoriti.

Zorka . . . . moja!? . . . . Ona!? . . . . Moje!? . . . . moje diete!? . . . . ona!!? . . . .

Digitized by Google

Amalija *preplašeno, prigušeno:*

Šutite! . . . .

Gradina.

Zorko! . . . . Zorko! . . . .

Amalija *primi ga očajno za rame.*

Šutite! . . . .

Gradina *trgne se, zadrhta, pa odlučno:*

Hoću da ju pritisnem na svoje grudi! . . . . *(Poleti k Zorki.)* Diete moje! Kćerko moja! . . . .

Amalija.

Oh, Bože!

Zorka *prestrašeno:*

Amalijo! . . . . *(Kad hoće grof da ju zagrli, korakne korak natrag i izpruži ruke prama njemu kano u obranu.)*

Gradina

zadrhtá, skameni se i padne na koljena pred Zorkom, pa spusti glavu na ruku. Tako ostane, dok se zastor posve spusti.

Amalija

pogleda ubojito grofa, uzme Zorku za ruku i podje s njom lievo, u kuću.

(Zastor padne)

Digitized by Google

ČIN TREĆI.

Salon u Karolininoj kući. Vrata lievo i desno. U sredini široka vrata, kuda se ide na balkon. Kroz otvorena vrata balkona vide se u vrtu vršci drveća. Vani mjesečina. Namještaj veoma liep. Lievo i desno stolovi, kanapeji i stolice. Nekoliko taboureta. U visokih vazah ruže. Liepi sagovi; na stienah slike. Sat na zidu, desno vratima balkona. Prozori lievo i desno vratima balkona.

PRIZOR PRVI.

MARTA i LUKA.

Marta

udje s lieva, nosi zapaljene svieće, koje metne na stol.

Kakvi su to danas u ovoj kući razgovori i dogovori! Svi se žure, motaju se, pletu se, da je strahota! *(Vuče stolice na njihova mjesta.)* Upravo kano da smo u kazalištu!

Luka *udje s desna.*

Draga Marto, zove vas presvietla Bibijana, ona barunica.

Marta.

Ah, ta Bibijana! Nikad mira! Koliko brige, dok smo joj ja i naša presvietla ovako liepo priredile ovaj salon! Da, ona hoće da stanuje u prvom katu, gdje je balkon, da gleda more! Svaki nam je dan pisala, kako treba da joj ponamjestimo pokućtvo. Ona hoće da prima veliku

Digitized by Google

gospodu iz Opatije, jer je njezina kći udova .... Luka, vi me razumijete! ....

Luka.

Nešto malo, mrvicu ....

Marta.

O, vi ste veliko njuškalo!

Luka.

He, he! Uviek ste veseli! — Da, čujte, draga Marto! Bio sam u vrtu, i mozak mi se prevrnuo od čuda!

Marta.

Ako je to istina, bit ćete od sada pametni. A što je u vrtu?

Luka.

Tri vam čovjeka, kano da su šenuli *(prekriži se)*, Bože, sačuvaj svaku krštenu dušu, lomataju vrtom svaki za se. Idu, stanu, mašu rukama, sjednu, uzdišu, pa opet idu, jedan ovuda, drugi onuda. U prvi sam mah mislio, da vrebaju na Karolinine kokoši, pa se sakrih. Prodjoše kraj mene, te razpoznah onoga Branka, pa baruna, pa onoga, koji se zove grof. Za stalno bole ih zubi, ili nešto drugo.

Marta *uzdahne duboko.*

Dragi Luka, ljubav vam je velika bol!

Luka.

Jeste li vi već bili zaljubljeni?

Marta.

Niesam nego pet puta. Vjerujte mi, samo pet!

Luka.

Kako vas žalim!

Digitized by Google

Marta.

Zašto?

Luka.

Rekoste, da je ljubav velika bol. Sirotica, koliko ste pretrpjeli!

Marta.

Druga lieči prvu, treća drugu, četvrta . . . .

Luka.

Vidi, vidi vraga!

Marta.

Gospodjica Zorka nije vesela danas. Liep je onaj doktor!

Luka.

Da vas doktor, onako za šalu, kano gospodin Marko, pogladi po licu, vi se ne biste na njega razsrdili? . . .

Marta.

Ne bih, ni — prividno!

Luka.

Marto, znate li, da će se doktor pobiti s barunom poradi naše Zorčice?

Marta *ponosno:*

I poradi mene već su se pobili!

Luka.

Poradi vas!? . . . .

Marta.

Jesu, Mate i Dolfo u nekoj krčmi na Rieci. A joj meni, kako su im glave bile krvave!

Digitized by Google

PRIZOR DRUGI.

MARTA, LUKA i MARKO.

Marko *udje s desna.*

Sladko li gučete! . . . . Marto! . . . . *(Prieti joj ljubazno prstom.)*

Marta.

Gospodine Marko, zar vi mislite, da ja Luku ljubim? . . .

Luka.

Pa da me i ljubite!? — Ja sam pošten čovjek . . . .

Marko *Marti:*

Tiha voda! . . . . *(Smieši se ljubazno.)* S nekim drugim nieste ljubazni kano s Lukom! . . . .

Marta *Marku:*

Ni vi nieste ljubazni sa mnom u prisutnosti svoje presvietle barunice! *(Nakloni se, ode lievo.)*

Marko *prestrašeno:*

Marto, tiše, tiše!

Luka *nudja mu burmuta.*

Molim, poslužite se, molim! . . . .

Marko.

Dragi prijatelju, vi nieste ništa čuli, ni vidjeli! Obećajte mi, da ćete šutjeti!

Luka *potrepta ga ljubazno rukom po ramenu.*

Hoću, ako vi meni obećate, da mi nikada više ne ćete čitati ono, što vam pišu prijatelji i prijateljice.

Digitized by Google

Marko.

Dragi Luka, vi ne znate, s kim govorite, kad sa mnom govorite. Ovdje me nitko ne razumije. Odvest ću se kočijom na Rieku, tamo ću već naći koga god . . . .

Luka.

Rieka nije daleko. Ja sam dobro pregledao kočiju, svi su kotači čvrsti, ni jedan ne manjka.

Marko.

Kočija moje sestre posve je nova.

Luka.

Znam, ali kad sam jutros spomenuo pred gospodinom župnikom i kapelanom, da ste amo došli, gospodin je župnik pripoviedao gospodinu kapelanu, da su vam se kotači poremetili, da vam fali nekoliko kotača, pa sam s toga pregledao kočiju, misleći, da ste izgubili koji kotač od kolodvora do ove kuće.

Marko.

Dragi Luka, umirite gospodina župnika, i recite mu, da mi se nije dogodila nikakva nesreća na putu.

PRIZOR TREĆI.

MARKO, LUKA, KAROLINA, zatim ZORKA.

Karolina *udje s desna.*

Gospodine upravitelju, podjite u kuhinju, da večerate. Danas ste se dosta namučili.

Luka.

Draga presvietla, dok je zdravlja, lako za drugo! *(Izadje lievo.)*

Digitized by Google

Karolina *razgovara se s Markom lievo.*

Marko, treba da s tobom mnogo govorim, mnogo! Barun mi kaže, da je imućan, da će dobiti nekakvu parnicu, ogroman imutak. Molim te, slušaj me pomno, jer će naš razgovor biti dug! Sjedni!

Marko *ponosno:*

Izvoli, sestro! .... *(Sjedne.)*

Karolina.

Marko, ti, glava naše .... *(Tiše.)* Eno Zorke! Molim te, Marko, idi, odmah idi u svoju sobu!

Marko.

Ne ću da se pletem u te vaše .... *(Izadje lievo.)*

Zorka

udje s desna lagano, pognute glave Opazivši Karolinu, stane; iza stanke:

Ah, majko! ....

Karolina.

Što ti je, dušo? ....

Zorka *pokrije rukama lice; plače.*

Ja znam sve! — — Nitko nije sa mnom iskren, nitko, ni ti, majko! Da, ja znam sve! ....

Karolina *osupnuto:*

Zorko! .... Ti znaš, ti znaš sve? ....

Zorka.

Malo prije našla sam u vrtu Amaliju s grofom ....

Karolina *za se:*

I tomu je kriva Bibijana!

Digitized by Google

Zorka.

Grof me htio zagrliti, kazao mi, da sam njegovo diete, njegova kći . . . .

Karolina *zadrhta.*

Oh, Bože!

Zorka.

I Amalija mi je rekla, da je grof moj otac. Amalija ne će ni s kim da govori. Zatvorila se u svoju sobu, i plače, da, sva se uzjecala od plača. *(Sjedne.)*

Karolina.

Tebi je dakle Amalija . . . .? *(Spusti se uništena na stolicu do Zorke, pa ju ogrli; za se:)* Ljubila sam ju kano svoje diete, bila mi je jedina radost, a sada ću ju izgubiti! *(Ogrli ju i plače.)*

Zorka *iza stanke:*

Kako sam nesretna! . . . . Majko, upitala bih te nešto . . . . *(Plače.)* Težko mi je . . . . raztužit ću te . . . .

Karolina *uzbudjeno.*

Govori diete . . . .

Zorka.

Majko, zašto si mi kazala, da mi je otac umro? . . . *(Ogrli ju.)*

Karolina.

Ne pitaj, jadno diete! . . . Da, tvoj otac nije umro . . .

Zorka.

Majko, reci mi, što ti je sakrivio moj otac, onaj grof? Reci mi! . . . .

Karolina.

Meni sakrivio!? . . . .

Digitized by Google

Zorka.

Zašto nije moj otac s tobom i sa mnom? Što ti je sakrivio, da ga ne ćeš u kuću?

Karolina.

Koga?

Zorka.

Grofa.

Karolina.

Grofa!? .... Zorko moja, što to govoriš?

Zorka.

Duša me boli, što ne živiš u slozi s mojim otcem! Majko, to je velik grieh, to je ružno! ....

Karolina.

Grof moj suprug!? .... Diete moje, ti sanjaš! ....

Zorka.

Ako je grof moj otac, onda je on tvoj suprug, jer si ti moja majka.

Karolina.

Zorko, što ti je kazala Amalija?

Zorka.

Da je grof moj otac.

Karolina.

A za tvoju majku nije ti ništa kazala?

Zorka.

Što da mi o tebi kaže? *(Ogrli Karolinu i spusti glavu na njezino rame.)*

Karolina *za se:*

Još ne zna sve! .... *(Razmišlja; nakon stanke.)* Drago

Digitized by Google

diete, umiri se. Idi u svoju sobu, Zorko, još ćeš danas biti vesela. Samo da me liepo slušaš! Zorko, budi uvjerena, barun te ljubi! Bit ćeš s njim sretna! Idi, drago diete!

Zorka.

Nikada ne ću biti sretna, nikada!

Karolina.

Zar još misliš na onoga doktora? Zorko, sad znaš, da u tvojih žilah teče grofovska krv, pa kako bi ti pošla za onoga demokrata? Molim te, nemoj na njega misliti!

Zorka.

Ja ne mislim na Branka, jer me on ne ljubi. On će se pobiti s barunom.

Karolina.

Čula sam i to. Utješi se, dušo! Ja se nadam, ja sam uvjerena, dodje li do toga dvoboja, da će barun nadvladati doktora.

Zorka *zadrhta, prestrašeno:*

Majko, što si rekla?! . . . .

Karolina.

Zorko, ti misliš na doktora, ti ga možda ljubiš! Opet ti kažem: tvoj je otac grof!

Zorka.

Ja ne mogu više nikoga ljubiti. Moje je srce mrtvo, meni je pust sav sviet . . . .

Karolina.

Idi, Zorko, u svoju sobu. Govorit ću s tetkom Bibijanom i sa Amalijom o svemu. Idi, i budi vesela.

Digitized by Google

Zorka.

Ja da budem vesela? Niesam li ti rekla, da mi je srce mrtvo? Majko, ja te molim, zaklinjem te, da zapriečiš dvoboj! Barunu reci, da ga mrzim, da ga prezirem! *(Ustane.)*

Karolina.

Zorko!

Zorka.

Da, da, reci mu! *(Hoće da ide, stane; stanka)* Majko, molim te, pomiri se s mojim otcem, molim te! . . . . *(Idući prama balkonu, za se:)* Branko je možda u vrtu.

Karolina.

Kamo ćeš?

Zorka.

Na balkon, da vidim, kakovo je vrieme. *(Izadje na balkon.)*

PRIZOR ČETVRTI.

KAROLINA, zatim BIBIJANA, a napokon ZORKA.

Karolina *pogleda na vrata balkona.*

Grof moj suprug!? Ah, da vidi moj pokojni vitez, što se dogadja njegovoj jadnoj udovi! *(Zamisli se.)* Da, tajna bi ostala za Zorku tajnom! Ona je uvjerena, da sam ja njezina majka, a grof moj suprug, pa čemu da rušimo to uvjerenje? Da se potajno vjenčam s grofom, Zorkino bi uvjerenje bilo — gotova činjenica! Oh, kako bi se Bibijana ljutila! Više bih od nje bila: — — grofica!

Bibijana *udje s desna.*

Mila Karolino, ti znaš, da je moja Amalija opet govorila s grofom. Još se nije s njim pomirila! Ah, kako me to boli!

Digitized by Google

Karolina *za se*:

Nije se dakle pomirila! *(Hladno Bibijani:)* Znam, da te boli . . . .

Bibijana.

Meni je studeno, kad ti lice pogledam.

Karolina.

Ja sam bila uviek čestita žena, a sada imam supruga, s kojim ne živim! To su eto posljedice tvoje velike mudrosti!

Bibijana.

Ja te ne razumijem.

Karolina.

Zorka je uvjerena, da je grof moj suprug, jer sam ja njezina majka, a grof njezin otac.

Bibijana.

To je smiešno! Ti niesi njezina majka.

Karolina.

Zorka to još ne zna. Strahota za strahotom! Kako sam se samo ono prepala, kad mi je grof kazao, da se barun ne će zaručiti sa Zorkom. Mislila sam, da već zna, da mu je kći, te da govori kano njezin otac.

Bibijana.

Draga Karolino, meni druge brige taru glavu! . . . . *(Zamisli se.)*

Zorka *došavši s balkona, idući desno, za se*:

On je za stalno u vrtu.

Bibijana.

Zorko, što si radila na balkonu?

Digitized by Google

Zorka *stane i okrene se.*

Gledala sam more, nebo, mjesec i zviezde. Molim te, draga teto, pomiri moju majku s mojim otcem. *(Izadje desno.)*

Karolina *pošto je Zorka izašla.*

Jesi li ju čula?

Bibijana.

Luka mi je kazao, da je grof u vrtu, pa sam ga poslala, neka ga potraži. Pisala sam grofu opet nekoliko rieči. Ja hoću da se još sastane s Amalijom.

Karolina.

Ti uviek vjeruješ u neka čudesa!

Bibijana.

Život je borba!

Karolina.

Gdje su tvoje pobjede?

Bibijana.

Zar nije slava tvoga brata moja pobjeda? Oh, ti ne znaš, koliko se hoće samozataje, koliko poniženja treba podnieti, dok se čovjek vine do prave slave kano tvoj brat! — Čuj me, dogodilo se što mu drago, Marko ne smije saznati naše tajne!

Karolina.

Ti si još uvjerena, da će se Amalija pomiriti s grofom, a ja pak znam, da ne će, jer ga mrzi. *(Zbunjeno.)* Ako ti je stalo, da naša tajna ostane tajnom, ja sam nešto . . . .

Bibijana *oštro ju gleda.*

Ti si?! . . . .

Digitized by Google

Karolina.

Hoćeš, da ti kažem? . . . .

Bibijana.

Izvoli!

Karolina.

Žorka ne bi saznala, da je Amalija njezina mati . . . Mi joj to ne bismo kazale . . . .

Bibijana.

Govori jasnije!

Karolina.

Zorki bi najdraže bilo, da se ja pomirim s grofom. To valjda i ti želiš . . . .

Bibijana.

Ti se s grofom niesi posvadila, ti ga niesi do danas ni vidjela.

Karolina.

Zorkini bi roditelji bili zajedno . . . Grof je simpatičan, ja bih napokon privoljela, da, radi časti naše porodice, ja bih privoljela, da se udam za grofa . . .

Bibijana.

Ti, ti, grofica! Draga Karolino, ja ti savjetujem, da se okaniš . . . .

Karolina.

Znamo, kakvim su plodom urodili tvoji savjeti! . . .

Bibijana.

Presvietla udova viteza Pristinića nema prava, da mi prigovara ma bilo u čem!

Karolina.

Tako ti sa mnom govoriš!? To je tvoja zahvalnost?!

Digitized by Google

Bibijana.

Ja tebi zahvalna!? . . . .

Karolina.

Do danas još niesam pred nikim oborila svojih očiju, do danas, dok me nije Zorka zapitala, zašto ne živim u slozi sa svojim suprugom!

Bibijana.

Grof još nije tvoj suprug!

Karolina.

To me i boli, jer Zorka misli, da jest.

Bibijana.

I poradi toga oborila je presvietla svoje oči?! . . . .

Karolina.

Da, i rumen stida oblila mi lice, a svemu si ti kriva, ti, nitko drugi!

Bibijana.

Ja, da sam kriva, što ti je srce nježno!? *(Zamisli se i šeće.)*

Karolina.

Što, moje srce nježno!? I to mi spočituje presvietla barunica!? Niesi ti samo jedan put ostavila moga brata u Zagrebu i pošla u Beč sa Amalijom! Bilo ti je već oko četrdeset godina, a mislila si, da se još niesi naužila svieta, te si letjela sa zabave na zabavu!

Bibijana.

Još niesi svršila? . . . . *(Misli i šeće.)*

Karolina.

Što, presvietla ne zna, što je zahvalnost?! Kad smo ono pred osamnaest godina bile sa Amalijom u Mletcih

Digitized by Google

zar me nije presvietla barunica prisilila, neka privolim, da se Zorka, kad su ju krstili, prijavi pod mojim imenom?

Bibijana.

Zar još niesi svršila? Molim te, ne buni me, dok razmišljam!

Karolina.

Da, presvietla razmišlja, no za stalno nije nikada pomislila, da li je meni drago, što me svake godine posjeti, te ostane dva mjeseca kod mene . . . .

Bibijana.

Draga Karolino, molim te, umiri se!

Karolina.

Presvietla mi se još ruga! Da, ciela dva mjeseca! . . .

Bibijana.

Molim te, napravi račun.

Karolina.

Moja kuća nije gostiona! . . . . *(Izadje lievo.)*

Bibijana.

Umirite se, presvietla grofice!

PRIZOR PETI.

BIBIJANA, zatim AMALIJA.

Bibijana.

Gle, kako je čedna! Prohtjelo joj se grofovskog grba! Da se to sbude, ja bih svisnula od jada! — Opet smo se posvadile! Sastanemo li se, ni jedan jedini dan ne prodje, da se ne bismo posvadile. Ja za stalno niesam tomu kriva.

Digitized by Google

Amalija *udje s desna, veoma tužna:*

Gdje je Zorka?

Bibijana.

Nije dugo, što je ovdje bila. — Amalijo, ti si blieda. Umiri se, drago diete! Oluja će ta brzo proletjeti. Sada, pošto si se malko smirila, molim te, kaži mi sve, što si se s grofom razgovarala.

Amalija.

Majko, zaklinjem te, nemoj mi ga više spominjati! Meni se smrači pred očima, kad pomislim na njega.

Bibijana.

Kako bih sretna bila, da se s njim pomiriš!

Amalija.

Kad mi tako govoriš, moje se srce ledi. Majko, ti, ti mi govoriš o njemu!? Da mu niesi pisala poslije objeda, neka dodje k nama, ne bi se dogodilo, što se dogodilo. Ja bih mu bila pismeno odkrila tajnu, da je Zorka njegovo diete, i zamolila ga, neka odmah odputuje iz Opatije. Ja ga iz dna duše mrzim!

Bibijana.

Očajavala bih samo onda, da ga ti prezireš. Dok ga samo mrziš, sve se može prevrnuti, koliko bi dlanom o dlan.

Amalija.

Majko, ti si svemu zlu kriva . . . .

Bibijana.

Amalijo! . . . .

Amalija.

Da nije tebe, nikada se ja ne spoznah s grofom. Ti si mi govorila, čim sam stupila iz zavoda u sviet, o sjajnih

Digitized by Google

partijah, o grofovskih grbovih, o ložah i palačah. Ti si me uvjeravala, da me grof neizmjerno ljubi, da grof ne može pogaziti zadane rieči, te da ću s njim biti sretna, blažena.

Bibijana.

Ako si do sada bila nesretna, još možeš . . . .

Amalija *prestrašeno.*

Što si opet naumila? . . . .

Bibijana.

Čuj me, kćerko draga! Ja želim, da mi budeš vesela . . .

Amalija.

Nikada, jer moja duša ne može da bude nikada vesela i vedra kano duša žene, koja je uviek bila čestita i poštena! — Majko, poslije grofa našla si mi supruga, na silu si me udala za onoga profesora. Ti znaš, koliko sam plakala, dok si slomila moj odpor, odpor već satrvene, smućene, prevarene djevojke . . . .

Bibijana.

Amalijo, ti si danas uzrujana, te ne možeš da misliš mirno, hladnokrvno. Ja vidim, kako ti se tuga usjekla u lice, ali sam ipak uvjerena, da te čekaju veseli dani, da će se jednom razvedriti tvoje čelo. Sve ovisi o tebi! Okani se, kćerko, crnih misli! Čuj me, ti si udova, grof je udovac . . . .

Amalija.

Što misliš?! . . . .

Bibijana.

Zar ne bi dobro bilo, da se s grofom pomiriš, pa da se ti udaš za njega, a Zorka za baruna?

Digitized by Google

Amalija.

Dakle nije dosta, da je moj život otrovan, nego se još hoće, da bude i Zorkin? Ja sam njezina majka, ja ne ću nikada dopustiti, da se uda za baruna, pa neka se slobodno sazna moja tajna, sve! Zorka ljubi doktora Branka.

Bibijana.

Amalijo, umiri se!

Amalija.

Molim te, prepusti me mojoj boli! Pusti, da lagano venem u svojoj tuzi. Moja je mladost propala, meni je tamno u duši, ja bih najvoljela umrieti. *(Sjedne i spusti glavu na ruku.)*

Bibijana.

Amalijo, ne tuguj toliko! — Ja idem, a ti dobro promisli, što sam ti rekla! *(Idući desno, ogleda se na Amaliju, pa za se:)* Sad je vrieme, ako je grof došao! *(Ode desno.)*

PRIZOR ŠESTI.

AMALIJA, zatim MARTA i GRADINA.

Amalija.

Ah, zašto sam doživjela ovaj dan! — Da, svemu je zlu kriva moja majka! Kad me spomen šine, kako me je u Beču uvjeravala, da me grof ljubi, ja bih najvoljela, da se zemlja poda mnom raztvori!

Marta *najavi na srednja vrata:*

Gospodin grof Gradina! *(Ode.)*

Amalija *digne se naglo i ubojito ga gleda*

Vi!?....

Gradina.

Vi želite, gospodjo?....

Digitized by Google

Amalija.

Rekoh vam, grofe, da mi više nikada ne smijete pred oči!

Gradina.

Bio sam u vašem vrtu, gdje mi je neki čovjek predao pismo vaše gospodje majke.

Amalija.

Opet vam je pisala?

Gradina.

Da dodjem što prije do vas, da želite, gospodjo, sa mnom govoriti.

Amalija

Ja niesam nikoga ovlastila, da vam to piše. Ostavite me u miru, gospodine grofe! Idite!

Gradina.

Gospodjo, ovako se ne možemo razstati. U ovoj je kući moje diete. Vi ste mi sami rekli, da je Zorka moja kći.

Amalija.

Vi hoćete? . . . .

Gradina.

Svoje diete, gospodjo, Zorku.

Amalija.

Ja vam je ne dam.

Gradina.

Gospodjo, ja pojmim, da vam je težko, no nadam se, da ćete se predomisliti.

Amalija.

Vi hoćete dakle, da odkrijete cielomu svietu našu tajnu? O, ja vam se ne bih čudila! Izdali ste me, a sad hoćete . . . .

Digitized by Google

Gradina.

To odvisi od vas. Ne ću, da moje diete bude uz vas. Vi biste Zorku naučili, da me mrzi, kano što me vi mrzite.

Amalija.

Okrutni čovječe, sve hoćete da mi ugrabite: diete, čast, mladost! — Sve vas više mrzim!

Gradina.

Ja sam zaslužio vašu mržnju. Radio sam nepošteno, ja sam vas izdao, ja sam zločinac. Dajte mi prigodu, da popravim sve zlo, koje sam vam počinio, da mi se umiri savjest, da mi obraz bude čist!

Amalija.

Vi mi ne možete povratiti moje mladosti! Zar vam nije sveta moja tuga?

Gradina.

Ja poštujem vašu tugu. Gospodjo, kad ste me malo prvo ostavili u vrtu na koljenih, ja sam ustao kano izvan sebe, vaša me je mržnja gonila vrtom, crne me misli obletavahu. Dugo niesam mogao odahnuti, mračno mi bijaše pred očima i u duši. Smućen, satrt pod bremenom svoga zločina, pozirao sam u neki crni ponor, a napokon zaiskri se nešto u mraku moje duše — — nada u oprost proklica .... Sakrih se u lovorovu šumicu, i gorko zaplakah ...

Amalija.

Ja vam ne mogu oprostiti.

Gradina.

Sve sam promislio u vašem vrtu. Amalijo, ako mi ne oprostite, nikada ne ćemo biti sretni ni vi, ni ja.

Digitized by Google

Amalija.

Moje je srce smrznuto, vaše ga rieči ne mogu više razgrijati.

Gradina.

Ja sam udovac, sâm sam na svietu, sâm sa svojim zločinom, koji mi grize savjest . . . .

Amalija.

Ne govorite mi o svojoj savjesti!

Gradina.

Amalijo, ja sam vas ljubio, vi ste bili moja prva ljubav, često sam na vas mislio. Moje srce bi žrtvovano predsudam, ali je dugo za vas kucalo, samo za vas. I ja sam plakao, kad sam vas izgubio. Zaboravimo na ono, što je bilo, da nam svanu spokojni dani! Dajte mi desnicu.

Amalija.

Ono, što sam radi vas pretrpjela, nikada ne bih mogla zaboraviti. *(Sjedne i plače.)*

Gradina.

Nikada ne ćemo govoriti o prošlosti. Jedina briga bit će nam naše diete, naša krasna Zorka. Amalijo, sve ono dugo vrieme, što se niesmo vidjeli, meni se pričinja kano crna pustoš, a tamo preko nje, gdje sam vas ostavio tužnu, prevarenu, ja vidim vaše milo lice, vaše liepe oči, ja još odanle čujem tvoje šaputanje. *(Sa sve to većim zanosom.)* Ja vidim, kako mi se kroz tu mrtvu praznĭnu primiče milo lice djevice, ja ju vidim, kako mi se primiče zaplakana, da joj otarem suze, kako joj na ustnah lebdi rieč oprosta! Amalijo, *(padne na koljeno)* ti si preda mnom, ja sam sada tvoj, samo tvoj! Reci, da si mi oprostila! Ta će tvoja rieč razsvietliti crnu prazninu, spojit će prošlost sa ovim hipom,

Digitized by Google

osušit će tvoje suze, izbrisati moj zločin! Meni je sada, kano da sam se pomladio, kano kad sam ti prvi put kazao, da te ljubim!

Amalija.

Grofe, ustanite!

Gradina *primi ju za ruke.*

Amalijo, bit ćemo sretni, odmah ćemo odputovati. Jesi li mi oprostila?

Amalija.

Grofe! . . . .

Gradina.

Pomisli na naše diete! U ime sreće naše Zorke zaklinjem te, da mi oprostiš!

Amalija *plaćući:*

Ivane! . . . . *(Padne mu oko vrata.)*

Gradina.

Ti si mi oprostila!? . . . .

Amalija *iza stanke.*

Ustani, Ivane.

Gradina *poljubi joj ruke.*

Hvala ti, draga Amalijo! Da, da, ti si mi oprostila!

Amalija.

Kad čujem tvoj glas, sjećam se onih dana . . . .

Gradina *ustane i sjedne do nje.*

Ah, zašto niesam bio uviek samo tvoj! *(Ogrli ju.)*

Amalija *iza stanke; držeći mu ruke, tužno:*

Jesi li kad na me mislio . . . .?

Digitized by Google

Gradina.

Ti me više ne mrziš . . . . ?

Amalija *ogrli ga.*

Ivane! . . . .

Gradina.

Amalijo, vjenčat ćemo se ovdje u Opatiji bez buke i sjaja, pa ćemo odputovati odmah na moje, na naše imanje.

PRIZOR SEDMI.

GRADINA. AMALIJA. ZORKA.

Zorka *udje s desna.*

Kuzino, ja te tražim . . . .

Amalija *ustane.*

Što se dogodilo, draga Zorko? *(Ogrli ju.)*

Zorka.

Ti si opet plakala! . . . . Hoćeš li zapriečiti dvoboj?

Gradina *radostno gleda Zorku.*

Zorko moja, da te zagrlim! *(Ogrli ju.)* Ti se mene bojiš? Zar niesam ja tvoj otac? *(Ogrli ju.)*

Zorka *zbunjeno:*

Ja se ne bojim, ali treba zapriečiti dvoboj. Gospodine grofe, vi ste u istinu moj otac?

Amalija.

Da, grof je u istinu tvoj otac! *(Ogrli ju.)*

Gradina.

Onaj čovjek, koji mi je predao pismo u vrtu, govorio mi je nešto o tom dvoboju. Do toga dvoboja ne će doći!

Digitized by Google

Zorka.

U istinu?

Gradina.

Da, u istinu! *(Amaliji:)* Zorka ne ljubi baruna.

Amalija.

Ona ljubi Branka.

Gradina.

Zorko, ti ćeš se još danas zaručiti s Brankom. Amalijo, što misliš?

Amalija.

Ja privoljujem.

Zorka.

Ti bi privoljela, ali se protivi moja majka.

Gradina.

Tvoja se majka ne protivi.

Zorka.

Kako to znate, gospodine grofe?

Gradina.

Zorko, ja želim, da mi kažeš: „otče“, a ne: „gospodine grofe“.

Zorka.

Kad se pomirite s mojom majkom, kazat ću vam: „dragi otče“. — Amalijo, molim te, zašto ne će gospodin grof da se pomiri s mojom majkom? — Što ti je, Amalijo? Ti plačeš! . . . .

Gradina.

Ja sam se pomirio s tvojom majkom.

Zorka.

Kada, gospodine grofe?

Digitized by Google

Gradina.

Pred nekoliko hipova.

Zorka.

To nije moguće, jer sam ja s njom bila.

Amalija.

Zorko, moja tetka Karolina nije tvoja majka. *(Ogrli ju.)*

Zorka.

Moja majka — da nije moja majka!? . . . Amalijo, ja te ne razumijem. Zašto plačeš? . . . . .

Gradina.

Zorko, znaš li, tko te sada grli? Znaš li, tko uza te od radosti plače? . . . .

Zorka.

Moja kuzina Amalija.

Gradina.

Diete moje, to nije tvoja kuzina!

Zorka.

Amalijo, ti da niesi moja kuzina!? . . . .

Amalija.

Mila Zorko, kćerko moja! *(Grli ju i cjeliva.)*

Gradina.

Zorko, tvoja te majka sada grli, Amalija je tvoja majka! *(Obuhvati ih rukama obje oko vrata, pa im poljubi glave, a za tim pokrije oči rubcem.)*

Zorka.

Amalijo, ti . . . . moja majka!? . . . .

Digitized by Google

Amalija.

Zorko, reci mi: „majko“, da čujem jednom tu sladku rieč iz tvojih usta!

Zorka.

Ja sam tvoja i grofova!?....

Amalija.

Da, naša si! Ne pitaj, dušo mila, ne pitaj više! Sve ću ti kazati, malo po malo. Diete moje, sada imaš i otca i majku! Reci mi, reci mi: „majko“, reci mi tu rieč i ogrli me!

Zorka *dugo gleda Amaliju, pa drhtavo i radostno:*

Majko!.... *(Padne joj u naručaj.)* Ja sam te uviek ljubila, i kad mi niesi bila majka.

Amalija *čim izgovori Zorka: »majko!«:*

Kako je sladka ta rieč! *(Cjeliva ju.)*

Gradina.

Hvala ti, Bože, što si mi dao, da doživim ovaj čas!...

PRIZOR OSMI.

AMALIJA, GRADINA, ZORKA, BRANKO i MARTA.

Marta *najavi na lieva vrata.*

Gospodin doktor Adamić! *(Ode, pogledavši milo Branka.)*

Branko.

Želim svima dobar večer! *(Amaliji:)* Gospodjo, ne zamjerite, što sam došao amo u ovaj sat, da se oprostim s vama i s gospodjicom Zorkom.

Zorka.

Vi ćete na put?....

Digitized by Google

Branko.

Ne ću da odputujem, a da vam ne rečem „s Bogom!“

Amalija.

A dvoboj, gospodine doktore?

Branko.

Ja mislim, da ću se sutra rano pobiti s barunom. Ako ostanem živ, odmah ću na Rieku, pa u Dalmaciju. Da, tako će biti! Gospodjice, ja ću dakle u svoj zavičaj, a vi živite sretno. Zaboravite na sve! Nit što sborili, nit što tvorili! Da, da, kano da me i nije bilo ovdje! Dakle, ostan'te mi zdravo i veselo! Gospodjo, gospodjice, gospodine grofe . . . . *(hoće da se s njima rukuje)* dajte, da vam stisnem svakomu desnicu! A, još nešto! Gospodjice, molim vas, recite gospodji majci, da sam joj veoma zahvalan, što je bila sa mnom ljubazna. Da, da, tako joj recite! . . . . *(Pruža im ruku.)*

Zorka.

Branko, vi ne ćete otići!

Branko.

A što da radim ovdje . . . .?

Gradina.

Vi se ne ćete pobiti s barunom.

Branko.

Kako to mislite, gospodine grofe?

Gradina.

Uztrpite se malko! Prije nego se pobijete s barunom, zaručit ćete se s gospodjicom Zorkom.

Digitized by Google

Amalija.

Tako je, gospodine doktore!.

Branko.

Vaša me gospodjica kuzina ne ljubi.

Zorka.

Branko, kako možete reći, da vas ne ljubim?!....

Gradina.

Vi ćete se još danas zaručiti s gospodjicom Zorkom. Njezina je majka privoljela, te se možete vjenčati, kad god hoćete.

Branko.

Što!?.... Gospodine grofe, ako se šalite, ta je šala prekrupna!

Gradina.

Evo vam moje desnice, da sam vam istinu kazao! *(Pruži mu desnicu.)*

Amalija.

Gospodine doktore, Zorka je vaša!

Branko.

Zorko!?....

Zorka.

Vi se ne ćete pobiti?....

Branko.

Još ne znam.

Amalija.

Gle, nešto mi je na um palo! Doktor je demokrat, te ne znam, hoće li i sada ljubiti Zorku....

Branko.

Gospodjo, ja vas ne razumijem.

Digitized by Google

Gradina.

Gospodine doktore, dajte desnicu svomu budućemu tastu! *(Pruži mu desnicu.)*

Branko.

Vas razumijem još manje, gospodine grofe!

Gradina.

Zorka je kći Amalijina i moja. Ja ću se do mala vjenčati sa Amalijom.

Zorka.

Da, to su moji roditelji, dragi Branko.

Gradina.

Ne čudite se! Sve ćete saznati.

Branko.

Gospodine grofe, nije čudo, da se čudim .... Zorka vaša kći!? ....

Amalija.

Dragi demokrate, hoće li vam dopustiti vaša načela, da se vjenčate s kćerju grofa? ....

Branko.

Ja se u istinu snebivam, ali sam uvjeren, da se sa mnom ne šalite. Ja bih samo želio, da gospodjica Zorka bude što manje vremena groficom!

Zorka.

Bit ću sretna i kano gospodja Adamićka!

Branko.

Zorko! *(Poljubi joj ruku.)*

Digitized by Google

Gradina.

Ljubite se, ljubite se, jer sreća ima samo jednu sestru, a ta je: ljubav!

PRIZOR DEVETI.

AMALIJA, GRADINA, ZORKA, BRANKO, SAVAN i MARTA.

Marta *najavi na lieva vrata.*

Gospodin barun Savan! *(Ode.)*

Savan *duboko se klanjajući.*

Gospodje — — gospodo, dobar večer!

Amalija.

Vi želite, gospodine barune?

Savan.

Gospodjo, želio bih govoriti s presvietlom gospodjom vašom tetkom.

Gradina.

Gospodine barune, vi se ne ćete pobiti s gospodinom doktorom!

Zorka.

Ne ćete, barune!

Savan *nakloni se Zorki, pa grofu.*

Gospodine grofe, molim jasnije!....

Gradina.

Kad me molite, neka bude! — Ja poznajem nekoga baruna Savana, koji je spraskao sav svoj imutak, a sada se skita svietom, te pripovieda o svojem bogatstvu....

Digitized by Google

Savan.

I ja sam čuo o tomu barunu, koji ima, na moju žalost, isto ime kano i ja.

Gradina.

Taj barun Savan, ta propalica, živi od igre, ali se pošteni igrači s njim ne igraju. On se zna ušuljati u čestite kuće, pod raznimi izlikami, da izmami novaca, tobože . . .

Savan.

Ne pojmim zašto to pričate gospodi . . . .

Branko.

Barune, ja sam uvjeren, da ste vi u rodu s barunom, o kojem govori gospodin grof! Čujete, ja se s vama ne ću pobiti!

Savan.

Gospodine, o tom ćete govoriti s mojimi svjedoci.

Gradina.

Ako slučajno dodje barun Savan, ona propalica, u Opatiju, ja ću svakomu kazati, neka mu se ugne. Barune, vi još ne odlazite? . . . . *(Okrene mu ledja.)*

Savan.

Ne, jer želim govoriti sa presvietlom. To jest, da, da, ja ću otići. *(Pogleda na svoj sat.)* Gle, već je kasno! Vratit ću se sutra, da, sutra . . . .

Branko.

Da, da, vratite se sutra!

Savan.

Gospodje . . . . gospodo! . . . . *(Ode lievo, klanjajući se.)*

Digitized by Google

Gradina.

Dok sunce ograne, nestat će ga iz Opatije! Koliko smo toga riešili u malo vremena!

Branko.

Gospodine grofe, ja vam se divim!

Zorka.

Kako sam sretna!

Amalija.

Vjerujem ti, draga Adamićko!

PRIZOR DESETI.

AMALIJA, KAROLINA, GRADINA, ZORKA, BRANKO, BIBIJANA, MARKO, zatim LUKA.

Karolina, Bibijana i Marko dodju zajedno s desna.

Bibijana *čim udje, za se:*

Pobjeda!

Amalija *uzevši grofa izpod ruke.*

Majko, otče, tetko! — Gospodin grof Ivan Gradina, moj zaručnik. — *(Pokaže Zorku i Branka.)* Gospodin doktor Branko Adamić sa svojom zaručnicom Zorkom! *(Podje Karolini i govori s njom tiho.)*

Gradina *pruži ruku Bibijani na pomirenje.*

Gospodjo! . . . .

Bibijana *stisne mu ruku i uzdahne:*

Ah, grofe! . . . .

Karolina *brzo za se:*

Bibijana me izigrala! *(Svima:)* A barun Savan!? . . .

Branko.

Putuje!

Digitized by Google

Bibijana *za se:*

Ja sam svladala sudbinu!

Zorka *Branku:*

Jeli to san, ili java?! . . . .

Branko *pruži desnicu Karolini:*

Gospodjo, hvala vam, što ste napokon privoljeli . . .

Karolina *zbunjeno:*

Presvietla udova pokojnoga viteza uviek je mislila na Zorkinu sreću . . . .

Zorka *Karolini:*

I ti si dakle privoljela! *(Podje brzo do Karoline, govori s njom tiho, a kad dodje Luka, ogrli ju, pa brzo podje k Amaliji, koju zanosno ogrli.)*

Marko, *koji je do sada svakoga začudjeno gledao.*

Još mi nije jasno, kako su se eto zaručili!

Bibijana.

Sada će i tvoja slika doći u „Kosmos!"

Gradina *Marku, koji se s njim rukuje.*

To je moja briga!

Marko.

Hvala vam, gospodine grofe, hvala vam! *(Zamisli se, udalji se nešto od ostalih, uzevši pismo iz džepa, koje čita zadubljen, i još onda, kad su već svi ostali otišli s pozornice.)*

Luka *udje s lieva; veoma važno:*

Gospodo, jeste li svi ovdje, ili je još tkogod u vrtu?

Svi *osim Marka.*

Svi!

*

Digitized by Google

Luka *veoma važno:*

U istinu svi?

Svi *osim Marka, koji čita.*

Svi! *(Svi ga začudjeno gledaju.)*

Luka *iza male stanke, veoma ljubazno:*

Gospodo, večera je na stolu!

Bibijana.

Gospodo, izvolite! *(Odlaze, uhvativši se izpod ruke, ovim redom: Bibijana s grofom, Karolina s Brankom; Amalija i Zorka, ovivši ruke jedna drugoj oko vrata. Svi otidju, a Marko još čita.)*

(Zastor padne.)

24. V. 1929

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google